

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

VÝROČNÍ ZPRÁVA
THE ANNUAL REPORT

2018

Zoologická zahrada Liberec

Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace

Lidové sady 425/1

460 01 Liberec, Česká republika

Statutární orgán: MVDr. David Nejedlo - ředitel (Director)

IČ: 00079651

DIČ: CZ00079651

Telefon: +420 482 710 616-7 / +420 482 710 438

E-mail: info@zooliberec.cz

Web: www.zooliberec.cz

www.facebook.com/zooliberec

Zřizovatel: Statutární město Liberec

^ **Liberec**

Zoologická zahrada Liberec je členem:

Velbloud dvouhrbý / foto: J. Ambrožová

Obsah

Zoo Liberec - údaje.....	1
Slovo ředitele.....	4
A word from the director	6
Personální obsazení Zoo Liberec.....	9
Zoologický úsek a chovatelská činnost	11
Zoological department and breeding activities	16
Projekty Zoo Liberec ve světě	22
Stavy zvířat 2018.....	29
Statistika zvířat v záchovných programech	30
Marketing.....	44
Návštěvnost za rok 2018	47
Ekonomická data za rok 2018	50
Dárci a sponzoři	58
Technické oddělení, údržba a rozvoj	64
Výroční zpráva Centra pro zvířata v nouzi ARCHA	71
Výroční zpráva SEV DIVIZNA	80
Výroční zpráva KSC Lidové sady	86
Partneři Zoo Liberec.....	92

Vážení přátelé, předkládáme vám výroční zprávu Zoologické zahrady Liberec a jejích středisek:

- Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Liberec - ARCHA
- Městské středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec - DIVIZNA
- Kulturní a společenské centrum při Zoo Liberec - LIDOVÉ SADY

V „rodině“ liberecké zoo už však dávno nejsou jen její zaměstnanci, ale i další desítky nadšených lidí sdružených v rámci České koalice pro ochranu biodiverzity - CCBC, či v zapsaném spolku FAUNUS, pod kterým pracují dobrovolníci zoologické zahrady.

Všichni společně jsme se i v roce 2018 snažili maximálně naplňovat velmi širokou škálu poslání moderních zoologických zahrad, jež se dají shrnout do čtyř základních témat:

- ochrana zvířat jejich chovem v lidské péči (ochrana ex-situ),
- ochrana zvířat v místech jejich přirozeného původu (ochrana in-situ),
- výchova a vzdělávání veřejnosti,
- a v neposlední řadě rekreace a odpočinek veřejnosti.

Díky profesionalitě svých jednotlivých středisek se snažíme ve všech zmíněných oborech neustále zdokonalovat a přicházet se stále novými, mnohdy inovativními projekty a aktivitami.

Když se řekne zoologická zahrada, každému se vybaví exotická zvířata v expozicích. Právě ochrana ohrožených druhů zvířat jejich chovem v lidské péči je stále jednou z nejdůležitějších úloh zoologických zahrad. Ale vše prochází vývojem, a tak i podmínky a cíle chovu zvířat v zoo se postupně zásadně mění. Divoká zvířata už nejsou vnímána jako objekt zábavy, ale jako ohrožení tvorové, jejichž chov v lidské péči přináší vyšší smysl než jen obchod a pobavení veřejnosti. A právě onen vyšší smysl dobré zoo naplňují. Díky koordinovanému chovu a nezištné spolupráci zoologických zahrad se podařilo zachránit již mnoho živočišných druhů před úplným vyhubením.

Významnou rolí Zoo Liberec je i aktivní účast na ochrannářských projektech v místech přirozeného výskytu ohrožených druhů zvířat. Ve svých in-situ projektech se liberecká zahrada zaměřuje především na ochranu ohrožených druhů v oblasti střední Afriky a jihovýchodní Asie. Přestože se na vybraných terénních aktivitách v této oblasti podílíme již více než 10 let, rok 2018 patřil k těm nejvýznamnějším. Kromě trvalé podpory projektů v několika oblastech s mimořádně ohroženou přírod-

ní biodiverzitou (tzv. hot spots), především v Indonésii, na Filipínách a v Kongu, koordinovali pracovníci liberecké zoo kampaň Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií s názvem „Silent forest“ (Ztichlý les). Kampaň se zabývá zastavením vymírání ohrožených druhů zpěvných ptáků v JV Asii, především v Indonésii, kde jsou pěvci masivně loveni a prodáváni jako domácí mazlíčci na černých trzích a pro široce rozšířený byznys v podobě velkého množství ptačích pěveckých souměřů. Dalším velmi významným počinem byl první ročník udílení ceny s názvem „Strom biodiverzity“. Jedná se o ocenění za mimořádný přínos v ochraně přírody, které bude udělováno Zoologickou zahradou Liberec a Českou koalici pro ochranu biodiverzity (CCBC) pravidelně každý rok. V roce 2018 převzal Strom biodiverzity guvernér provincie Ačeh (severní Sumatra, Indonésie) za pomoc našim terénním pracovníkům při potírání ilegálního pytláctví mořských želv a jejich vajec. Cenu v podobě cca 40 cm velkého stromu z českého křišťálu sponzorsky dodává společnost Memory Crystal.

Další neodmyslitelnou součástí aktivit zoologických zahrad je výchova a vzdělávání. Představení chovaných zvířat v zoo jako ambasadorů záchrany ohrožených druhů a ochrany přírody je základem pro šíření osvěty veřejnosti. Zoo Liberec má nejen propracovaný vzdělávací systém zaměřený především na vzdělávání pedagogů, ale i široký výběr vzdělávacích programů pro všechny stupně škol. Zároveň také stále hledáme a vymýšlíme nové formy šíření osvěty a spolupracujeme i s mnoha externími organizacemi a jednotlivci.

V září roku 2018 proběhla v České televizi premiéra šestidílného cestopisně-přírodovědného seriálu „Češi zachraňují“, který Zoo Liberec koprodukovala. (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467245921-cesi-zachranuji/>). Celá série dokumentů byla velmi dobře přijata odbornou

i laickou veřejností a její úspěch v podobě velké sledovanosti vedl Českou televizi k pobídce tvůrců včetně Zoo Liberec k natočení dalších dílů. Čtvrtým okruhem aktivit, kterým se liberecká zoo věnuje, je rekreace a oddych lidí všech věkových a sociálních skupin, ať již v areálu zoologické zahrady, při venčení psů v útulku centra Archa, či na plesech, koncertech a dalších kulturních akcích v Lidových sadech. Stále narůstající počet návštěvníků všech areálů Zoo Liberec značí, že lidi nepřestáváme bavit.

Závěrem bych rád poděkoval všem, kteří nám i po celý rok 2018 zachovali přízeň a podporu. Můj dík patří především zřizovateli zoologické zahrady, Statutárnímu městu Liberec, Libereckému kraji, Ministerstvu životního prostředí ČR, našim významným partnerům a mnoha dalším institucím, společnostem a jednotlivcům, kteří nás podpořili myšlenkově, materiálně i finančně.

Mé osobní poděkování patří všem kolegům ze Zoologické zahrady Liberec a dobrovolníkům, kteří nám pomáhají. Především oni se zasloužili o vše dobré, co bylo pro zvířata a lidi v roce 2018 vykonáno!

Všem Vám patří můj dík.

MVDr. David Nejedlo
nehumánní lékař a první úředník zoo

A word of the director

Dear friends, we hereby submit the annual report of the Liberec Zoological Garden and its centres:

- The Centre for Animals in Need at the Liberec Zoo - ARCHA
- The Municipal Environmental Education Centre at the Liberec Zoo DIVIZNA

The Liberec Zoo “family”, however, includes not only its staff, but also dozens of enthusiastic people associated in the Czech Coalition for Biodiversity Conservation (CCBC), or in the registered FAUNUS association, in which the zoological garden volunteers work.

In 2018, all of us together tried to maximize the performance of the very wide mission of the modern zoological gardens, which can be summarized as four basic issues:

- Animal protection in captive breeding (ex situ conservation)
- Animal protection in their natural habitats (in situ conservation)
- Public awareness and education
- And, last but not least, Public recreation and relaxation.

Thanks to high professionalism of our individual centres, we are constantly striving to improve ourselves in all the above-mentioned fields and to come up with new, often innovative projects and activities.

When mentioning a zoological garden, everyone can visualize exotic animals in zoo expositions. It is still one of the most important tasks of zoological gardens to protect endangered species by breeding them in captivity. But everything tends to develop, and so the rules and objectives of animal captive breeding at the zoo are gradually changing. Wild animals are no longer perceived as an object of entertainment, but as endangered creatures whose captive breeding makes much more sense

than just business and public entertainment. And this great mission is performed by the good zoos. Thanks to coordinated breeding and non-profit cooperation of the zoological gardens, many animal species have been saved from total extinction.

Another important role of the Liberec Zoo is active participation in conservation projects in the natural habitats of endangered species. In its in situ conservation projects, the Liberec Zoo focuses primarily on protection of endangered species in Central Africa and Southeast Asia. Although we have been involved in selected field activities in these areas for more than 10 years, the year 2018 was one of the most important. In addition to continuing support for projects in several areas of extremely endangered natural biodiversity (the so-called hot spots), particularly in Indonesia, the Philippines and Congo, the Liberec Zoo staff coordinated the campaign of the European Association of Zoos and Aquariums called “Silent Forest”. The campaign aims at stopping extinction of endangered songbird species in Southeast Asia, especially in Indonesia, where songbirds are massively hunted and sold as pets on black markets and for widespread business in the form of a large number of songbird competitions. Another very significant achievement was the first year of the Biodiversity Tree Award. It is an award for an extraordinary contribution to nature conservation, which will be awarded by the Liberec Zoological Garden and the Czech Coalition for Biodiversity Conservation (CCBC) every year. In 2018, the Biodiversity Tree Award was awarded to the Governor of Aceh Province (North Sumatra, Indonesia) for help to our field workers fight illegal poaching of sea turtles and their eggs. The award in the form of a 40 cm large tree made of Bohemian crystal is sponsored by the company Memory Crystal.

Another essential part of the zoological garden activities is

education. The presentation of animals bred at the zoo as ambassadors for conservation of endangered species and nature conservation is the basis for raising public awareness. The Liberec Zoo has not only a sophisticated education system focused primarily on teacher education, but also a wide selection of educational programmes for all school levels. At the same time, we are constantly looking for, and developing new forms of raising public awareness, as well as cooperating with many external organizations and individuals.

In September 2018, Czech Television premiered a six-part travelogue and science series titled “Češi zachraňují” (“Czechs Rescue”), which was co-produced by the Liberec Zoo. (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11467245921-cesi-zachranuji/>). The whole documentary series was very well received by the professional and general public, and its success, as the series attracted a large audience, made Czech Television encourage the filmmakers, including the Liberec Zoo, to shoot other parts.

The fourth circle of the Liberec Zoo activities includes recreation and relaxation of people of all age and social groups, be it in the zoological garden, while walking dogs in the Archa Centre, or during balls, concerts and other cultural events held in Lidové sady. The ever-increasing number of visitors to all the Liberec Zoo areas means that we keep on entertaining people.

Finally, I would like to thank all those who favoured and supported us throughout 2018. My thanks especially go to the founder of the zoological garden, the Statutory City of Liberec, the Liberec Region, the Ministry of the Environment of the Czech Republic, our important partners

and many other institutions, companies and individuals who supported us in thought, materially and financially.

I would like to give personal thanks to all the colleagues from the Liberec Zoological Garden and volunteers who help us. Above all, they deserve credit for everything good that was done for the animals and people in 2018!

My thanks go to all of you.

MVDr. David Nejedlo

Veterinary doctor and zoo's chief operating officer

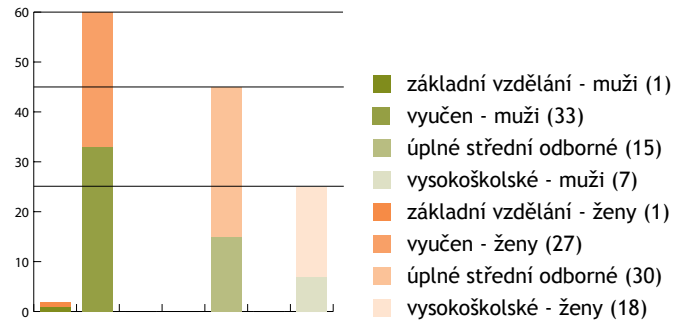

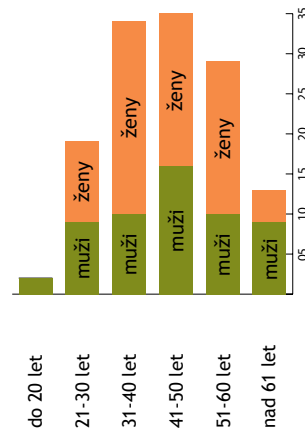
Kočkodan Dianin / foto: J. Mikoláš

Základní personální údaje - stav k 31. 12. 2018

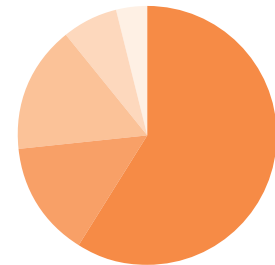
Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Členění zaměstnanců podle věku

Trvání pracovního poměru zaměstnanců

- do 5 let 78
- do 10 let 19
- do 15 let 21
- do 20 let 9
- nad 20 let 5

Přehled zaměstnanců Zoo Liberec 2018

Ředitel organizace - MVDr. Nejedlo David

Zoologické oddělení - Ambrožová Jitka, Aschenbrenner Václav, Baranovský Milan, Bareš Aleš, Ing. Bolechová Petra Ph.D., Delišová Lenka, Bc. Doležalová Marta, Drápalíková Soňa, Gürtlerová Nikola, Hamerník Tomáš, Ing. Hanel Jan, Mgr. Hnidová Petra, Honc Petr, Jakubička Milan, Jaroš Michal, Kestler Karel, Korábová Veronika, Koubovský Pavel, Kozák Tomáš, Krejčí Michal, Krejčová Kateřina, Křížková Kateřina, Kyselová Šárka, Loudová Regina, Makara Ján, Ing. **Melichar Lubomír**, Moravec Bianca Annette, Netrefová Andrea, Passianová Pavla, Požárský Vlastimil, Rejlek Jan, Salaba Miroslav, Slavík Martin, Slavíková Nataša, Stecová Anežka, Šimoníková Šárka, Škorňa Pavel, Vlčková Dagmar, Žďánský Tomáš

SEV DIVIZNA - Dědková Lenka, Ing. Havle Leoš, Hávová Věra, Mgr. Hnidová Petra, RNDr. Hudcová Alice, Kačírková Petra, Ing. **Kočí Aleš**, Bc. Krupová Jana, Nováková Miroslava, Mgr. Pecinová Kateřina, Mgr. Stáňová Jolana, Šafaříková Zuzana, Ing. Štajnerová Eva

Centrum pro zvířata v nouzi - ARCHA - Mgr. **Čáповá Lenka**, Bc. Balážová Jana, Gavorová Markéta, Matternová Sára, Mušutová Martina, Nováková Romana, Podolská Martina, Štěpančičová Martina, Ulčová Tereza, Volková Hana, Ing. Hancvenclová Ivana, Bc. Marešová Ivana, Bc. Němečková Petra

Lidové sady - Cvejnová Zdeňka, Ing. Damová Radmila, Diviš Pavel, Dolní Miroslava, Džerenga Luboš, Fuchs Otto, Fuchsová Marie, Haase Martin, Hires Pavel, Hořejší Zdeňka, Janů Ivana, Jiřík Josef, Kosař Václav, Kremlíková Kateřina, Málková Miluše, Matouš Jan, Peterková Tereza, Růžičková Tereza, Sedloňová Klára DiS., Mgr. Šrámek Josef, **Štrynclová Vladimíra**, Bc. Toman Michal, Valešová Zdeňka, Vírová Iveta, Vostřák Petr, Votrubcová Věra, Zaplatílek Jiří

Lidové sady - program - **Kadlec Michal**, Motyčka Zdeněk, Bc. Neumano-

vá Nikola, Novotný Karel, Stand Radek

Služby zákazníkům - Čonková Anet, Fantová Lenka, Harničárová Eliška, Harničárová Marie, Heřman Petr, Jeřábek Vladimír, Kiššová Štefánia, Kopecká Markéta, Kuropatová Veronika, Lednický Pavel, **Máček Petr**, Maršálek Jiří, Maryšková Lucie, Ondráčková Alžběta, Pražák Jiří, Pražáková Ludmila, Reicheltová Iva, Rybář Pavel, Salabová Pavlína, Semančíková Iva, Strádalová Zdenka, Vašková Alena

Formanka - Baldová Kateřina, Brezínská Jana, Havrdová Pavlína, Manych Martin, Masopustová Alžběta, Matoušová Jana, Mullerová Martina, Pímek Daniel, Radošinský Martin, Šimková Pavla, **Šiškinová Olga**, Šmíd Dominik, Vondrák Michael

Marketing a pokladna - Bc. Baláková Klára, Brabec Filip, Burešová Alena, Bursa Jiří, Ing. **Dostálová Marta**, Heinová Darina, Chromý Miroslav, Kočí Antonín, Lieskovská Petra, Miřejovský Stanislav, Neradová Věra, Smutná Petra, Ing. Tesařová Lenka (MD)

Technické oddělení - Brodský Světoslav, Brožek Miroslav, Ing. Brzobohatý René Andy, Dolejší Tomáš, Fouque Petr, Hembera Karel, Hentzel Václav, Kolouchová Miluše, Litera Radoslav, Lubij Zdeněk, Nejedlý Tomáš, Nekolová Radmila, Novák Milan, Pěček Pavel, Pelant Jaroslav, Susser Libor, Šlechtová Stanislava, Ing. **Špringl Radim**, Štulíková Karla, Šulc Martin, Zeman František, Zeman Roman, Krause Miloslav, Palme Josef, Skála Vratislav

Správa - Čukanová Adéla, Dostálová Ivana, Havlanová Věra, Hofmanová Michaela, Holečková Andrea, Hřebenová Hana, Kuropatová Veronika, Mgr. Sobotková Dana, Šiklová Petra, Ing. Štillerová Karolína, **Zajdová Romana**, Zemanová Simona

Správa EAZA kampaň - MSc. Ouhel Tomáš, MgA. Bc. Tesařová Barbara

Zaměstnanci Zoo Liberec

Zoologické oddělení - report

Ačkoliv nebyl rok 2018 nikterak výjimečný co do počtu odchovů či dalších změn ve stavech chovaných druhů, o významné a veřejnosti velmi citlivě přijímané události v jeho průběhu nouze rozhodně nebyla. Velkou měrou se na nich podílelo dění na úseku šelem. Zejména skutečnosti spojené s dalším působením a chovatelskou koncepcí velkých koček zaměstnávaly nejen zoologické oddělení dlouhé týdny.

Ale postupně. Jako každým rokem i v tom letošním jsme se mohli pochlubit celou řadou mlád'at. Porody jsme zaznamenali ve 3 případech u antilop koňských (*Hippotragus equinus*), stejný počet i u nahurů modrých (*Pseudois nayaur*), narodili se 4 takini čínští (*Budorcas bedfordi*), 4 hřibata v rámci obou poddruhů zeber - zebra bezhřívá (*Equus zebra borensis*) a zebra Chapmanova (*Equus quagga chapmani*) a dokonce 5 koz šrouborohých (*Capra falconeri heptneri*). Historicky druhého potomka jsme zapsali také u sambarů skvrnitých (*Rusa alfredi*). Bohužel i v tomto případě jde o pro budoucí chov výrazně hůře využitelného samce, na samičku budeme muset ještě počkat. To naopak u nyal nížinných (*Nyala angasii*) nám přibýly hned dvě a stejný úspěch hlásí i chov vikuní (*Vicugna vicugna*), který navíc posílil i o jednoho samečka. Po pěti letech bylo možné v liberecké zoo znovu vidět mládě velblouda dvouhrbého (*Camelus bactrianus*), a to dokonce od samého porodu, kdy mladá chomutovská samice přivedla na svět svého potomka v návštěvnicky velmi frekventovaných nedělních odpoledních hodinách na dokonale přehledném místě přímo před návštěvnickou vyhlídkou. To vše za mohutného povzbuzování a cvakání spouští fotoaparátů. Celý akt byl po svém zdárném konci oceněn bouřlivým potleskem.

Pravidelně množit se začala opětovně zrekonstruovaná tlupa paviánů pláštíkových (*Papio hamadrias*), důkazem jsou tři narozená mlád'ata.

Stejně pravidelně přibývají potomci i kosmanům zakrslým (*Cebuella pygmaea*) - letos 1,1.

Naše chovná samice surikaty (*Suricata suricatta*) Pinkie porodila v průběhu roku ve třech vrzích postupně 9 mlád'at a její celková mateřská bilance se doposud zastavila na čísle 69 - přesně tolik položek v kolonce „porod“ máme zaznamenaných u jejího jména.

Veselo bylo i u rysů karpatských (*Lynx lynx carpathicus*). Naše stárnoucí samice, která v průběhu předchozích let přestala zabřezávat a na dlouhou dobu nás držela v domněni, že její chovný potenciál je již za zenitem, porodila druhou sezónu po sobě, a to dokonce hned dvakrát. První vrh se jí odchovat nepodařilo, druhý byl však již úspěšný a obě mlád'ata dobře prospívají.

Ten pravděpodobně nejspolehlivější počín přišel ale až na samém sklonku roku. Mladá samice lva berberského (*Panthera leo leo*) porodila dvě životaschopná mlád'ata začátkem prosince. Obě, na rozdíl od prvního březnového vrhu, o který přišla v důsledku nezkušenosti a nízké životaschopnosti koťat, se vyvíjela velmi dobře. Po osmi dnech otevřela oči, pohybovala se čile po expozici a vše vypadalo na bezproblémový odchov. Zlom nastal až po 3 týdnech, a to velmi náhle. Mlád'ata ze dne na den obě uhynula, zcela bez předchozích příznaků možného problému. Veřejnost reagovala velmi citlivě a zoo byla v důsledku jejich úhynu vystavena nepříjemnému mediálnímu tlaku. Naše strategie nezasahovat jakkoliv do přirozeného procesu odchovu nebyla a není pro mnohé přijatelná, přestože empiricky vyhodnoceno se zdá být jedinou správnou. Paradoxem je, že i kdybychom jakkoliv zasáhnout chtěli, v tomto konkrétním případě nebyl pro takový postup žádný objektivní důvod. Celý prostor byl po celou dobu sledován záznamovým kamerovým systémem, veškeré časové úseky byly pravidelně vyhodnocovány

Lev berberský - mládě / foto: L. Melichar

Orlosup bradatý / foto: Zoo Liberec

a ještě v den úhynu prvního z mláďat byla obě pozorována při sání mateřského mléka. Původní předpoklad o jeho náhlé ztrátě u samice a následnému vyhladovění obou koťat byl postupně korigován výsledky bezprostředně provedených vyšetření, na jejichž základě bylo možné konstatovat, že příčinou úhynu lvičat byla bakteriální infekce.

Úsek ptáků je pravidelným dodavatelem přírůstků pro databáze a nejinak tomu bylo i v roce 2018. Svá mláďata vyvedli extrémně vzácní bažanti Edwardsovi (*Lophura edwardsi*), korunáči Sclaterovi (*Goura sclaterii*) nebo v jiných zoologických zahradách nezastížitelní holubi šedohlaví (*Leptotila plumbeiceps*). Naopak k již tradičním patří odchov u pelikánů bílých (*Pelecanus onocrotalus*), mláďata tmavé barvy jsou potom i pro návštěvníky dobře rozeznatelná v hejnu v polodivokých podmínkách jezírka ve spodní části zoo.

Kolekce dravých ptáků se rozrostla o orla skalního (*Aquila chrysaetos*), tři mláďata orlů východních (*Heliaeetus pelagicus*), fantastickým vyvrcholením letitých snah o složení a harmonizaci chovného páru byl prvoodchov orlů jestřábích (*Hieraetus fasciatus*). K neméně významným lze zařadit taktéž záznam o prvním vylíhnutí mláďat zoborožců rýhozobých (*Penelopides panini*) - u těch se, bohužel, odchov nepodařil.

V zoologických zahradách se zvířata samozřejmě nejen rodí, ale také hynou. Ta liberecká není výjimkou a jako i v ostatních zoo jsou úhyny, které pravidelnějším návštěvníkům neuniknou. V zoo pod Ještědem tak už v expozici nezastihnou uměle odchovaného šimpanze (*Pan troglodytes*) Tedyho, známého nejen jako člena místní tlupy, ale také například jako zvířecího herce z filmu Nejasná zpráva o konci světa. Uhynul na oběhové selhání v dopoledních hodinách ve svém výběhu. Stejně viditelný byl pak odchod 25 let staré samice žirafy Rothschildovy (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) Nancy, která, sama odchována v místním

stádu, porodila za čtvrtstoletí působení v zoo 11 mlád'at.

Přesuny zvířat směrem do zoo i opačně jsou tradičně motivovány snahou o získání nových krevních linií na straně jedné a umístěním místních odchovů na té druhé. V předešlém roce jsme například dopárovali naši chovnou samici muntžaka chocholatého (*Elaphodus cephalophus michianus*) dovozem samce ze Zoo Magdeburg a dali tak základ k dosažení prvoodchovu nejen v rámci zoo, ale celé UCSZOO. Dopárován byl také samec mravenečníka velkého (*Myrmecophaga tridactyla*), a to mladou samicí ze Zoo Budapešť. Výměna se odehrála ve skupině kočkodanů Dianiných (*Cercopithecus diana*). Doposud držený pár jsme na základě dlouhodobého sledování vyhodnotili jako chovatelsky neperspektivní, a rezidentní samici následně vyměnili za dvě mladé z ostravské zoo. Geneticky jsme se pokusili vylepšit i profil stávající tlupy pavíánů pláštíkových (*Papio hamadryas*), a to dovozem tří mladých samic ze Zoo Emmen.

Letním hitem se stal přesun sourozeneckého páru bílých tygrů (*Panthera tigris*) do francouzské zoo Pont Scorff. Skončilo tak více než dvouleté hledání seriózního zájemce o odchov tohoto návštěvnicky nesmyslně vysoko hodnoceného taxonu.

Akvizice 4 rysů ze Zoo Olomouc je jen termínově omezeným umístěním těchto zvířat kvůli probíhající výstavbě nového chovatelského zařízení v jejich domovské zoo. Poté bude chovný pár s mládětem i letitý samec navrácen zpět.

Zajímavým, byť zdánlivě neuváženým, počinem byl dovoz 23 let staré klisny zebry bezhrbáté (*Equus quagga borensis*) ze Zoo Dvůr Králové. Tato zástupkyně extrémně ohroženého poddruhu zebry stepní byla svou skupinou zapuzena a s ohledem na věk vyhodnocena jako neperspektivní pro jakýkoliv vzdálenější přesun. Kvůli její vysoké genetické hodnotě,

Surikata / foto: Zoo Liberec

Zebra bezhřívá / foto: Zoo Liberec

vázané v přímé blízké linii na Vágnerovy transporty ze sedmdesátých let a také její aktuálně slušné kondici, jsme se ale s kolegy z dvorské zoo domluvili na přesunu do Liberce. Transport i aklimatizaci zvládla bez problémů, stejně jako socializaci do místního stáda. Tento příběh ale nakonec šťastný konec nemá. Přesto, že jsme zaznamenali několikere páření a samice dobře prospívala, nakonec uhynula náhle ve výběhu na oběhové selhání.

Na konci roku jsme ještě akceptovali návrh na dočasnou výměnu hřebce osla somálského (*Equus africanus somaliensis*) se Zoo Ústí, kde nutně potřebovali dostat stárnoucí klisny do chovné situace a tamní hřebec s ohledem na věk nebyl schopný plodného páření. Podle původního plánu by mělo k návratu obou zvířat dojít během první poloviny následujícího roku.

V rámci ptačích úseků rozhodně stojí za zmínku dovoz páru zoborožců novoguinejských (*Rhyticeros plicatus*) a zejména potom velmi delikátní akvizice samce rajky královské (*Cicinnurus regius*).

Velkým tématem se s koncem vrcholu návštěvnícké sezony stalo prohlášení, že zoo plánuje ukončit chov bílých tygrů. Původně nevinná zmínka byla mediálně rychle zachycena, zpracována a zveřejněna s nálehavými titulky a dramatickým pozadím. Reakce veřejnosti byla okamžitá. Po čtvrtstoletí cíleného vyzdvihování jedinečnosti místního chovu nejen médií, ale i zahradou samotnou, se lidé nebyli schopni ani ochotni s novými informacemi smířit. Následoval velmi nepříjemný tlak v celorepublikových médiích i na sociálních sítích, ti nejzatvrzelejší sepsali petici, ke které se podpisem brzy připojily stovky jedinců.

Chov hybridních a bílých forem tygrů prochází očekávatelnou a racionálně vysvětlitelnou dlouhodobou krizí. V současném světě, kde prostoru v přirozeném místě výskytu drtivé většiny živočišných druhů na základě

lidské činnosti valem ubývá, stoupají přirozeně požadavky na ochranu takových taxonů a zoologické zahrady je nemohou ignorovat. Naopak musí část zodpovědnosti převzít, vytvořit podmínky nutné pro zachování jejich existence pečlivým výběrem postižených skupin živočichů a systematickou prací v jejich prospěch. V případě vysoce ohrožených tygrů populací to v praxi znamená věnovat se chovu zřejmých poddruhů, v Evropě tygra sumaterského (*Panthera tigris sumatrae*) a tygra ussurijského (*Panthera tigris altaica*). Liberecká zoo se tomuto oprávněnému tlaku dlouhodobě nemůže a ani nechce vyhýbat, koncepční řešení je na stole dlouhé měsíce, jen se krátí doba k jeho realizaci. Stávající chovný pár v Liberci dožije, spojovat jej však už nebudeme, a to nejen s ohledem k výše popsanému, ale i kvůli vysokému věku samce a dlouhodobě smysluplně neumístitelnému případnému odchovu.

Závěrem tohoto povídání bych rád poděkoval všem těm, kteří se na chodu zoologického oddělení podílejí, přestože jsou, jako v každé společnosti, jejich jednotlivé příspěvky ve výsledku rozdílné. Díky za Váš entuziasmus, loajalitu, díky za Vaši pracovitost a hlavně díky za Váš čas. Jste skvělí!

Ing. Luboš Melichar
vedoucí zoolog
melichar@zooliberec.cz

The Zoology Department in 2018

Although the year 2018 was not exceptional in terms of the numbers of animal births or other changes in the numbers of bred species, in the last year there certainly was no shortage of significant events that were sensitively received by the public. They largely involved breeding of predators. In particular, the zoology department was preoccupied for weeks with its further activity and the breeding concept for large cats. Let's start from the beginning. As every year, this year we were able to boast a whole number of young animals. We registered 3 births among the roan antelopes (*Hippotragus equinus*) and the same number of births among the Himalayan blue sheep (*Pseudois nayaur*). Also, there were born 4 golden takins (*Budorcas bedfordi*), 4 foals of both zebra subspecies - the maneless zebra (*Equus zebra borensis*) and the Chapman's zebra (*Equus quagga chapmani*), and even 5 Bukharan markhors (*Capra falconeri heptneri*). We also registered the birth of historically the second offspring of the Philippine spotted deer (*Rusa alfredi*). Unfortunately, in this case it was a male, less suitable for future breeding, so we still have to wait for a female. On the other hand, two female lowland nyalas (*Nyala angasii*) were born. The same breeding success was achieved with the vicunas (*Vicugna vicugna*) that also bred one male calf. After five years at the Liberec Zoo, it was possible to see a Bactrian camel foal (*Camelus bactrianus*), even from the very birth, when a young female from the Chomutov Zoo gave birth to her offspring during the opening hours, on a busy Sunday afternoon, in an open place right in front of the visitor lookout. Her labour was greeted by hearty cheering and clicks of camera shutter releases. After its successful conclusion, the whole act was greeted by a burst of tumultuous applause. The band of hamadryas baboons (*Papio hamadrias*) that got together again, started reproducing regularly, breeding three infants. The pygmy

marmosets (*Cebuella pygmaea*) have offspring regularly, as well, breeding 1.1 infants this year.

In the course of the year, our breeding female meerkat (*Suricata suricatta*), Pinkie, gradually had three litters of 9 pups, and so far the number of her offspring has reached 69 - this is the exact number of pups ticked in the box "Birth" under her name.

There was a lot of fun with the Carpathian lynxes (*Lynx lynx carpathicus*). Our aging female, who had stopped getting pregnant in the past years and kept us thinking for a long time that she had already had her day in terms of her breeding potential, bred for the second season in a row, even twice. She did not manage to rear her first litter, but the second one was successful, and both of her kittens are doing well.

The most memorable high profile event, however, took place at the very end of the year. At the start of December, a young female Barbary lion (*Panthera leo leo*) gave birth to two viable cubs, both of whom, unlike the first March litter, which she had lost as a result of her inexperience and low viability of the cubs, were doing very well. After eight days they opened their eyes, started moving swiftly around the enclosure, and everything looked like trouble-free breeding. Radical change came after 3 weeks, very suddenly. All of a sudden both cubs died, entirely without any previous symptoms of any possible problem. The public reacted very sensitively, and due to their death the zoo was exposed to an unpleasant mass media pressure. Our strategy of not interfering in the natural breeding process was not, and is not acceptable to many, even though, based on empirical evaluation, seems to be the only right one. Paradoxically, even if we wanted to intervene in any way, there was no objective reason for such procedure in this particular case. The whole enclosure was continually monitored by a camera surveillance system,

Slon indický / foto: J. Ambrožová

all time periods were evaluated on a regular basis, and on the day of the death of the first cub, both were observed suckling breast milk. The original assumption of a sudden loss of breast milk in the female and subsequent starvation of both cubs was gradually corrected on the basis of the results of examinations, which were performed immediately, based on which it was possible to conclude that the death of the lion cubs was caused by bacterial infection.

The birds division is a regular supplier of database additions, and it was not different in 2018. The extremely rare Edward's pheasants (*Lophura edwardsi*), Sclater's crowned pigeons (*Goura sclaterii*), as well as grey-headed doves (*Leptotila plumbeiceps*), which cannot be seen in other zoos, bred their chicks. On the other hand, breeding of the great white pelicans (*Pelecanus onocrotalus*) is traditional, and their dark coloured chicks can be well recognized among the flock in the semi-wild conditions of the lake, located at the bottom of the zoo.

The birds of prey collection was enlarged with a golden eagle (*Aquila chrysaetos*), and three Steller's sea eagle chicks (*Haliaeetus pelagicus*). A fantastic culmination of the years of endeavour to mate and harmonize the breeding pair was the first breeding of the Bonelli's eagle (*Hieraetus fasciatus*). Equally important is the first hatching of Visayan hornbill chicks (*Penelopides panini*) - unfortunately, their breeding failed. Of course, animals are not only born but also die at the zoos. The Liberec Zoo is no exception, and as in the other zoos, there are deaths that cannot escape notice of the regular visitors. At the zoo under Ještěd, they won't be able to see the artificially bred chimpanzee (*Pan troglodytes*), Teddy, famous not only as a member of the local band, but also as an animal actor from the film *Nejasná zpráva o konci světa* (Unclear Report on the End of the World). He died of circulatory failure in the

morning in his enclosure. Equally noticeable was the death of the 25-year-old female Rothschild's giraffe (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), Nancy, who, bred in the local herd, gave birth to 11 calves at the zoo during a quarter of a century.

Animal transfers to, and from the zoo are traditionally motivated by an endeavour to acquire new bloodlines on the one hand, and by placement of local offspring on the other. For example, last year, we found a breeding partner for our breeding female tufted deer (*Elaphodus cephalophus michianus*) by importing a male from the Magdeburg Zoo, thus providing the basis for the first breeding not only within the zoo, but the entire UCSZOO. Also, a male giant anteater (*Myrmecophaga tridactyla*) mated with a young female from the Budapest Zoo. An exchange took place in the band of Diana monkeys (*Cercopithecus diana*). The existing couple we have had so far were evaluated on the basis of long-term monitoring as having poor breeding prospects, so the resident female was subsequently exchanged for two young females from the Ostrava Zoo. We tried to improve the genetic profile of the existing band of hamadryas baboons (*Papio hamadryas*) by importing three young females from the Emmen Zoo.

The transfer of a sibling pair of white tigers (*Panthera tigris*) to the French Pont Scorff Zoo became a summer hit. Thus ended more than two years' searching for a serious buyer of this unreasonably highly rated taxon.

The acquisition of 4 lynxes from the Olomouc Zoo is only a limited term placement of these animals due to the ongoing construction of a new breeding facility in their home zoo. Then the breeding pair with their young and the old male will be returned.

An interesting, albeit seemingly ill-considered, was the import of a

23-year-old maneless zebra mare (*Equus quagga borensis*) from the Dvůr Králové Zoo. This representative of the extremely endangered steppe zebra subspecies had been expelled by her herd and, due to her age, evaluated as unpromising for any long distance transfer. Due to her high genetic value, thanks to her direct bloodline connection with Vágner's transports in the seventies and her currently decent condition, we agreed with the colleagues from the Dvůr Králové Zoo to transfer her to Liberec. She managed to survive the transfer and acclimatization, as well as socialization in the local herd without any problems. But this story did not have a happy ending. Despite the fact that we had her mated several times and the female was doing well, she eventually died suddenly of circulatory failure in her paddock.

At the end of the year, we accepted a proposal for a temporary exchange of a Somali wild ass stallion (*Equus africanus somaliensis*) with the Ústí Zoo, where they urgently needed to get a breeding partner for the aging mares, as the local stallion was not able to breed due to his age. According to the original plan, both animals should be returned during the first half of the following year.

Within the birds divisions, it is worth mentioning the import of a pair of Blyth's hornbills (*Rhyticeros plicatus*), and especially a very delicate acquisition of a male king bird-of-paradise (*Cicinnurus regius*).

The announcement that the zoo was planning to stop breeding white tigers became a big issue at the end of the visitor season. The originally innocent mention was quickly captured by the mass media, processed and published with urgent headlines and dramatic background. Public response was immediate. After a quarter of a century of emphasizing the uniqueness of the local breeding not only by the mass media but also by the zoo itself, people were not even able, or willing to accept new

information. This was followed by a very uncomfortable pressure in the nationwide mass media and social networks, the most stubborn of the opponents started a petition, soon joined by hundreds of individuals. Breeding of hybrid and white tigers is going through an anticipated and rationally explainable long-term crisis. In today's world, where habitats of a vast majority of animal species are naturally reduced due to human activity, the requirements for protection of such taxa naturally grow and the zoos cannot ignore them. On the contrary, they must assume part of their responsibility and create the conditions needed for preserving their existence by carefully selecting the affected animal groups and systematically working for their benefit. In the case of the highly endangered tiger populations, this means in practice to breed obvious subspecies, i.e. in Europe the Sumatran tiger (*Panthera tigris sumatrae*) and the Siberian tiger (*Panthera tigris altaica*). The Liberec Zoo cannot, and does not want to avoid this justified pressure in the long run. The conceptual solution was developed months ago, only the time for its implementation it is running out. The existing breeding couple will remain to live in Liberec, but we will not get them mate, not only with regard to the above mentioned facts, but also due to the high age of the male and long-term meaningless breeding.

In conclusion, I would like to thank all those involved in the operation of the zoology department, even though, as in any company, their individual contributions are different. Thank you for your enthusiasm, loyalty, for your diligence, and especially for your time. You are great!

Takin čínský - mládě / foto: J. Ambrožová

Bulbul korunkatý / foto: kampaň Silent Forest

Silent Forest (Ztichlý les)

Zoo Liberec od roku 2017 předsedá současné ochrannářské kampani EAZA, která nese jméno Silent Forest - Asian Songbird Crisis.

Každým dnem mizí z lesů jihovýchodní Asie obrovské množství zpěvných ptáků. Ti se stávají předmětem obchodu, ať už za účelem chovu, tak pro účast na pěveckých soutěžích. V malých klíčkách, ve kterých jsou ptáci drženi, mnoho z nich nepřežije více jak několik dní. Ty nejžádanější druhy již z mnoha ostrovů zcela zmizely a ocitají se tak na pokraji vyhynutí. Je tedy nejvyšší čas zasáhnout, než lesy zcela utichnou.

Kampaň si prostřednictvím vybraných ochrannářských projektů v Indonésii klade za cíl zvyšovat povědomí o současné krizi, a především zefektivnit vymáhání práva v dané oblasti. To by postupně mohlo vést k posunu v mentalitě místních, aby dokázali respektovat a ocenit ptáky i v jejich přirozeném prostředí a nechovali druhy, které jsou součástí ilegálního obchodu. Cílem kampaně je také shromáždit od světových zoologických zahrad a dalších ochrannářských institucí finance, které poputují například na stavbu tří nových záchraných center na ostrovech Jáva, Sumatra a Nias či na výzkumné projekty mapující početnost volně žijících populací ohrožených pěvců ve volné přírodě. K 31. 12. 2018 se do kampaně oficiálně zapojilo 207 institucí z 26 zemí světa. 71 mezinárodních institucí kampaň Silent Forest podpořilo i finančně a k tomuto datu se realizačnímu týmu kampaně podařilo získat finanční prostředky ve výši 224.000 EUR, které budou v plné výši poskytnuty na realizaci výše zmíněných ochrannářských projektů.

Korálová školka

Tento ochrannářsko-vzdělávací projekt iniciovala Zoo Liberec v roce 2017 a spolupracuje na něm s neziskovou organizací Lestari z.s. Projekt se

Ptačí trh / foto: kampaň Silent Forest

zaměřuje na ochranu jedinečného mořského ekosystému a vzdělávání místních komunit v souostroví Pulau Banyak, které leží několik kilometrů západně od Sumatry. Většina korálových útesů je kvůli ničivým rybolovným technikám v oblasti již zničena. Místní lidé v honbě za větším výdělkem používali k lovení ryb dynamit, a to i přesto, že je v Indonésii tento drastický způsob rybolovu již mnoho let nelegální. To vedlo k ohromnému kolapsu tamní mořské biodiverzity. Liberecká zoo založila v oblasti čtyři korálové školky, o které se starají místní komunity. Korálové školky jsou plné života, domovem mnoha druhů ryb a pro jejich pestrost si z nich místní děti vytvořily jakési mini zoologické zahrady. Z vypěstovaných nebo čerstvě ulomených korálů pak Zoo Liberec zakládá v oblasti nové umělé korálové útesy a snaží se vychovat novou generaci uvědomělou k přírodě a křehkosti mořského ekosystému. Rok 2018 byl věnován především vzdělávacím aktivitám a výukovým programům na místních školách po celém souostroví Banyak. Obnova korálových útesů by časem mohla vést k rozvoji ekoturistiky v oblasti, jež by přinesla tamním obyvatelům další alternativní zdroje obživy. Projekt byl i v roce 2018 finančně podpořen Světovou asociací zoologických zahrad a akvárií (WAZA).

The Kukang Rescue Program

V Indonésii působí také nezisková organizace The Kukang Rescue Program, se kterou Zoo Liberec spolupracuje na ochraně outloňů váhavých. Ti se stali díky své roztomilosti jedním z nejobchodovanějších divoce žijících savců na naší planetě. Organizace provozuje na indonéském ostrově Sumatra ve vesnici Bandar Baru záchrané a rehabilitační centrum a školu, kde probíhá pravidelná výuka ekologie a angličtiny pro cca 30 žáků. Právě tato škola prošla v roce 2018 kompletní přestavbou a rekon-

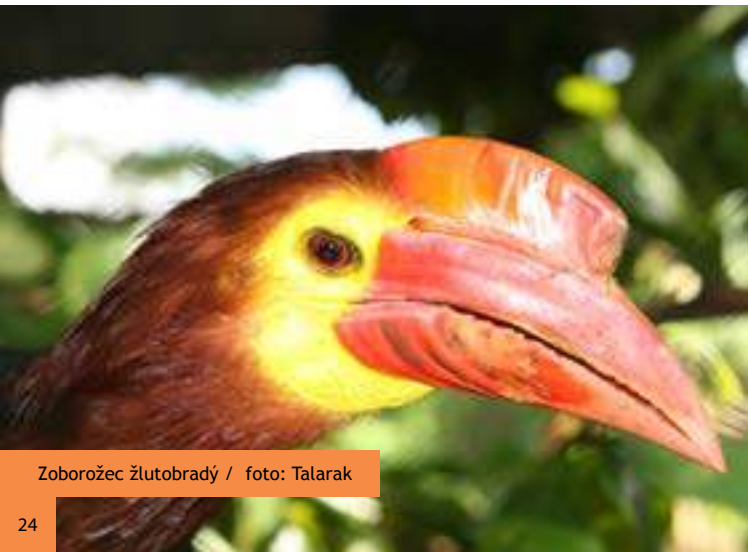
Děti sází korály / foto: Zoo Liberec

Korálová školka / foto: Zoo Liberec

Outloň na černém trhu / foto: The Kukang rescue program

Zoborožec žlutobradý / foto: Talarak

strukcí. Rok 2018 členové organizace věnovali především prevenci konfliktu farmářů s divokými zvířaty v chráněných lokalitách a vzdělávání a šíření osvěty jak v Indonésii, tak i v České republice. Začátkem roku byla vydána nová brožura s názvem „Jak svou farmu ochránit před zvířaty, a přitom je nechat žít“, kterou od organizace obdrželi farmáři v oblastech plánované repatriace rehabilitovaných outloňů. Jednou z těchto lokalit je i vesnička Kuta Male ležící na hranici národního parku Gunung Leuser, kde organizace iniciovala také nový ekologický projekt na třídění odpadu. Cílem projektu je redukovat znečištění v tomto vzácném ekosystému. Členové organizace seznamují místní komunity se základním principem třídění odpadu a s možnostmi jeho dalšího zpracování. Projekt by měl přispět k ochraně jedinečné biodiverzity tohoto území s výskytem kriticky ohrožených zvířat, jako je např. orangutan sumaterský, luskoun jávský, outloň váhavý, binturong, siamang a další. V České republice The Kukang Rescue Program zahájil novou informační kampaň s názvem Ukradená divočina, která podkryvá často přehlížená fakta o ilegálním obchodu se zvířaty.

Talarak

Zoo Liberec spolupracuje s neziskovou organizací Talarak již od jejího založení v roce 2008. Organizace se zabývá ochranou filipínské biodiverzity a na ostrově Negros provozuje záchraná centra pro ohrožené endemické druhy zvířat jako je například zoborožec rýhozobý, zoborožec Waldenův, výřeček filipínský, holub negroský, sambar skvrnitý nebo prase visajánské. Rok 2018 byl pro organizaci rokem mnoha velkých změn a událostí. Tou nejvýznamnější bylo především spojení Talaraku s nadací Negros Forest and Ecological Foundation (NFEFI), která se dostala do finančních potíží. Talarak tím převzal do správy nové ochranné aktivity

a další záchrané centrum, které se nachází v hlavním městě ostrova, Bacolodu. V obou centrech Talarak chová téměř dvacítku nejohroženějších druhů savců a ptáků Filipín v celkovém počtu 300 jedinců.

V roce 2018 členové organizace pokračovali v sázení stromů a zalesňování části ostrova u hranice národního parku North Negros Natural Park (NNNP), kam by v budoucnosti mohli být odchovaní jedinci z center repatriováni. Již na podzim 2018 zde byli vypuštěni čtyři zabavení a rehabilitovaní jedinci husičky stěhovavé. Zároveň byla u NNNP pod vedením Talaraku spuštěna nová billboardová kampaň informující místní komunity o důležitosti a křehkosti celého tohoto vzácného ekosystému.

Saola

V roce 2018 Zoo Liberec podpořila také ochranářský projekt Save the Saola, který usiluje o záchranu tohoto asijského kriticky ohroženého sudokopytníka. Saola žije v lesích na hranici Vietnamu a Laosu a pro svět byla objevena až v roce 1992. Doposud se žádnému vědci nepodařilo tento druh spatřit na vlastní oči, o jejím výskytu vypovídají zatím pouze záznamy z fotopastí. Ochránáři se snaží v oblasti výskytu tohoto kopytníka především potlačit pytláctví (dosud zlikvidováno téměř 200 tisíc drátěných ok) a pracují na zlepšení postupů při pozorování saol a jejich následném označkování radiovými obojkami.

Záchrané centrum Talarak/ foto: Talarak

Saola ve volné přírodě / foto:fotopast

Projekty Zoo Liberec v Africe

Save-Elephants

Zoo Liberec je hlavním partnerem neziskové organizace Save-Elephants zabývající se ochranou divokých slonů ve střední Africe. Členové organizace k ochraně slonů využívají i speciálně vycvičené detekční psy, kteří dokáží vyhledat slonovinu, zbraně, ale i bushmeat. V lednu roku 2018 Save-Elephants nově navázala spolupráci také s organizací Jane Goodall Institute, které poskytla jednoho z vycvičených psů za účelem ochrany záchranné stanice a přírodní rezervace Tchimpounga v Kongu. Dalším z nových partnerů Save-Elephants je nově i organizace African parks, se kterou Save-Elephants usiluje o ochranu zvířat v konžském národním parku Odzala-Kokoua. Na periferii národního parku členové Save-Elephants instalují fotopasti, jejichž prostřednictvím monitorují pohyb divokých slonů v oblasti i případné aktivity pytláků.

Další ochranné projekty v roce 2018 realizovala organizace i v Kamerunu a Čadu. Z důvodu rychle mizejícího životního prostředí sloni v této oblasti často spásají úrodu místním farmářům, což vede k častým konfliktům a bojům proti slonům. Členové Save-Elephants společně s malozemědělci staví okolo jejich políček bariéry z včelích úlů, protože sloni se včel panicky bojí a takovou přírodní bariéru nepřekročí. Farmáři navíc získají další přínos v podobě medu.

Pralesní sloni / foto: Save-Elephants

Zakladatel projektu Arthur Sniegol (vlevo) / foto: Save-Elephants

Projekty Zoo Liberec v Evropě

Návrat orlosupa bradatého zpět do volné přírody

Do ochrannářského projektu repatriace orlosupa bradatého se Zoo Liberec zapojila již v roce 1986. Od té doby vypustila zpět do volné přírody evropských Alp celkem 13 mlád'at, která pocházela od původního chovného páru. Od roku 2017 začal úspěšně hnízdit také druhý, mladý pár. Jejich mládě ale do volné přírody zatím vypuštěno nebylo. V roce 2018 k úspěšnému odchovu nedošlo.

Česká koalice na ochranu biodiverzity (CCBC)

Liberecká zoo je iniciátorem a generálním partnerem Nadačního fondu CCBC, který sdružuje 13 neziskových projektů zabývajících se ochranou přírody a humanitární pomocí na různých místech naší planety. Rok 2018 byl pro CCBC rokem plným vzdělávacích aktivit a akcí pro veřejnost, jako například In situ den dětí ve Stanici přírodovědců v Praze či akce Poznej jiné kafe. V lednu 2018 získala organizace do pronájmu kancelářské prostory, které slouží jako místo setkávání a besed všech členů CCBC. V březnu otevřela obecně prospěšná společnost MOMENT ČR ve Francouzské ulici v centru Prahy další pobočku charitativního second handu, která výtěžek z prodeje darovaného oblečení věnuje právě nadačnímu fondu CCBC. V květnu CCBC realizoval ve spolupráci se zpěvákem Danem Bártou a herečkou Bárou Hrzánovou osvětovou kampaň „Máme je na triku“ s cílem upozornit na stále se snižující stavy populace mořských želv. Podzim byl věnovaný mezinárodní populárně vědecké konferenci GBCC (Global Biodiversity Conservation Conference), která na Zemědělské univerzitě v Praze hostila 24 odborníků z 10 zemí světa. Zoo Liberec také dlouhodobě spolupracuje se všemi projekty sdruženými v této koalici.

MgA. Barbara Tesařová
tisková mluvčí + zahraniční projekty
(tesarova@zooliberec.cz)

Rožkrmování mláděte orlosupa bradatého / foto: Zoo Liberec

Sraz CCBC / foto: Zoo Liberec

Nyala nížinná / foto: Jitka Ambrožová

Stavy zvířat v Zoo Liberec - 2018 / Census of Animals - 2018

	1. 1. 2018		31. 12. 2018	
	druhy Species	jedinci Specimens	druhy Species	jedinci Specimens
Savci (Mammalia)	56	235	53	240
Ptáci (Aves)	66	299	65	295
Plazi (Reptilia),	22	56	20	49
Obojživelníci (Amphibia)	3	15	3	14
Ryby (Pisces)	7	108	7	108
Bezobratlí (Invertebrata)	4	121	4	121
Celkem (Total)	158	834	152	827

Statistika zvířat v záchranných a ochranných programech

savci (Mammalia)	235/56					240/53					72/20	
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
alpaka <i>Vicugna pacos</i>	2.0					2.0						
antilopa koňská <i>Hippotragus equinus</i>	3.6	2.0		0.1	2.2	3.3					*	*
bodlinatka egyptská <i>Acomys cahirinus</i>	0.0.2					0.0.2						*
buvolec běločelý <i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>	0.5	1.0	1.1		0.3	2.3		*				*
gibon bělolící <i>Nomascus leucogenys</i>	3.1.1					3.1.1				*	*	*
irbis <i>Panthera uncia</i>	1.1					1.1			*	*	*	*
kočka cejlonská <i>Prionailurus rubiginosus phillipsi</i>	1.1					1.1			*	*	*	*
kočka domácí <i>Felis catus</i>	3.3					3.3						
kočkodan Dianin <i>Cercopithecus diana</i>	1.1		0.2		0.1	1.2			*	*	*	*
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea pygmaea</i>	4.2	0.0.2		0.1	3.1	1.0.2				*		*
koza domácí - kamerunská <i>Capra hircus</i>	0.1					0.1						
koza šrouborohá <i>Capra falconeri heptneri</i>	3.4	0.2		1.1		2.5				*	*	*

savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
kozorožec dagestánský <i>Capra cylindricornis</i>	2.12			0.1		2.11		*				*
králík domácí - zakrslý <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1.2.4					1.2.4						
kůň domácí - mini appaloosa <i>Equus caballus</i>	1.3	1.1			0.1	2.3						
kůň domácí - shetlandský pony <i>Equus caballus</i>	1.1	0.1				1.2						
kůň Převalského <i>Equus przewalskii</i>	0.3		1.0			1.3				*	*	*
lachtan hřivnatý <i>Otaria byronia</i>	1.2					1.2		*				*
lemur černý <i>Eulemur macaco</i>	4.0					4.0			*	*	*	*
lemur kata <i>Lemur catta</i>	2.2				2.2							
lev berberský <i>Panthera leo leo</i>	1.1	0.0.2				1.1.2				*		*
levhart čínský <i>Panthera pardus japonensis</i>	1.0					1.0			*	*	*	*
makak lvi <i>Macaca silenus</i>	4.2			1.0		3.2			*	*	*	*
mangabej žlutobřichý <i>Cercocebus chrysogaster</i>	3.0					3.0				*	*	*

savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
mangusta tmavá <i>Crossarchus obscurus</i>	1.1					1.1						*
morče bolivijské <i>Galea monasteriensis</i>	2.1	1.1	1.1		2.1	2.2						*
mravenečník velký <i>Myrmecophaga tridactyla</i>	1.0		0.1			1.1			*	*	*	
muntžak chocholatý <i>Elaphodus cephalophus michianus</i>	0.1		1.0			1.1		*				
muntžak malý <i>Muntiacus reevesi</i>	0.3	1.0	1.0	0.1		2.2						*
nahur modrý <i>Pseudois nayaur</i>	3.3	0.2				3.5		*		*		*
nosál červený <i>Nasua nasua</i>	1.0			1.0								
nyala nížinná <i>Tragelaphus angasii</i>	3.4	0.1	1.0		1.0	3.5		*				*
oseľ somálský <i>Equus africanus somalicus</i>	2.6		1.0	0.1	2.0	1.5			*	*	*	*
osmák degu <i>Octodon degus</i>	0.0.3					0.0.3						*
ovce domácí - kamerunská <i>Ovis aries aries</i>	0.3			0.1		0.2						
panda červená <i>Ailurus fulgens fulgens</i>	2.1				0.1	2.0			*	*	*	*

savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
pavián pláštíkový <i>Papio hamadryas</i>	3.9	0.1	0.3			3.13				*		*
pes domácí <i>Canis familiaris</i>	0.1					0.1						
rys karpatský <i>Lynx lynx carpathicus</i>	2.2	1.1	2.2		1.1	4.4	*	*		*		*
sambar skvrnitý <i>Rusa alfredi</i>	2.2	1.0				3.2		*	*			*
slon indický <i>Elephas maximus bengalensis</i>	0.2					0.2				*	*	*
sob karelský <i>Rangifer tarandus fennicus</i>	1.2					1.2		*				*
surikata <i>Suricata suricatta</i>	3.1	4.3.2			4.3	3.1.2						*
šimpanz <i>Pan troglodytes</i>	2.2			1.0		1.2				*	*	*
takin zlatý <i>Budorcas taxicolor bedfordi</i>	2.5	2.2				4.7		*		*		*
tamarín pinčí <i>Saguinus oedipus</i>	1.1					1.1				*	*	*
tapír jihoamerický <i>Tapirus terrestris</i>	2.0					2.0				*	*	*
tygr - bílá forma <i>Panthera tigris</i>	2.2				1.1	1.1				*		*

savci (Mammalia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
urial bucharský <i>Ovis vignei boharensis</i>	2.4	0.1			0.1	2.4						*
velbloud dvouhrbý - domácí <i>Camelus bactrianus</i>	1.3	0.1				1.4						
vikuňa <i>Vicugna vicugna</i>	3.3	1.2			2.0	2.5		*	*	*	*	*
zebra bezhřívá <i>Equus quagga borensis</i>	3.2	1.1	0.1	0.1	1.1	3.2						*
zebra Chapmanova <i>Equus quagga chapmani</i>	3.4	1.1			2.0	2.5						*
ženetka skvrnitá <i>Genetta tigrina</i>	0.1				0.1							
žirafa Rothschildova <i>Giraffa camelopardalis camelopardalis</i>	2.6			0.1	0.3	2.2					*	*

ptaci (Aves)											32/11	
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
amadina Gouldové <i>Chloebia gouldiae</i>	0.0.1					0.0.1						*
amazončan zelenolící <i>Amazona viridigenalis</i>	1.1					1.1				*	*	*
ara hyacintový <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	1.1					1.1				*	*	*
bažant Edwardsův <i>Lophura edwardsi</i>	1.1	0.0.1				1.1.1			*	*	*	*
bažant obecný korejský <i>Phasianus colchicus karpowi</i>	1.1					1.1						*
bažant palavánský <i>Polyplectron napoleonis</i>	1.0					1.0				*	*	*
bažant zlatý <i>Chrysolophus pictus</i>	1.1.7			0.0.1		1.1.6						*
bulbul zahradní <i>Pycnonotus barbatus</i>	0.1					0.1						*
čimango falklandský <i>Phalacrocorax australis</i>	1.0				1.0							
čimango horský <i>Phalacrocorax megalopterus</i>	2.2	0.0.1			1.1	1.1.1				*		*
čimango žlutohlavý <i>Milvago chimachima</i>	1.1				1.1							
hadilov písář <i>Sagittarius serpentarius</i>	2.0					2.0		*		*		*

ptaci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
holub nikobarský <i>Caloenas nicobarica</i>	3.3.4	0.0.1			0.0.2	3.3.3				*		*
holub rudoprký <i>Gallicolumba crinigera</i>	2.1.1			0.0.1		2.1		*				*
holub šedohlavý <i>Leptotila plumbeiceps</i>	2.1.1	0.0.3		1.0.1		1.1.3						*
hrdlička čínská <i>Streptopelia chinensis chinensis</i>	0.0.5					0.0.5						*
jeřáb černokrký <i>Grus nigricollis</i>	1.1					1.1			*	*		*
jestřáb lesní <i>Accipiter gentilis</i>	0.1					0.1	*			*		*
kachnička mandarinská <i>Aix galericulata</i>	1.1.4					1.1.4						*
kajka mořská <i>Somateria mollissima</i>	0.1				0.1							
káně lesní <i>Buteo buteo</i>	2.4	0.0.2			0.0.1	2.4.1				*		*
korunáč novoguinejský <i>Goura scheepmakeri</i>	2.1	0.0.1			1.0	1.1.1		*		*		*
leskoptev purpurová <i>Lamprotornis purpureus</i>	1.1					1.1						*
loskuták posvátný <i>Gracula religiosa</i>	1.1					1.1				*		*

ptáci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
majna Rothschildova <i>Leucopsar rothschildi</i>	2.1					2.1				*	*	*
nandu Darwinův <i>Pterocnemia pennata pennata</i>	2.1					2.1		*		*		*
nestor kea <i>Nestor notabilis</i>	2.1		2.0		2.0	2.1		*		*		*
orel bělohlavý <i>Haliaeetus leucocephalus</i>	1.1				1.1							
orel jestřábí <i>Hieraetus fasciatus</i>	2.3	1.1	0.1			3.5				*		*
orel královský <i>Aquila heliaca</i>	4.2					4.2		*		*		*
orel křiklavý <i>Aquila pomarina</i>	4.4					4.4	*			*		*
orel mořský <i>Haliaeetus albicilla</i>	2.1		1.1	1.0		2.2	*			*	*	*
orel nejmenší <i>Hieraetus pennatus</i>	1.4.1	0.0.1		0.0.1		1.4.1				*		*
orel skalní <i>Aquila chrysaetos</i>	3.1	1.0		1.0		3.1	*			*		*
orel stepní <i>Aquila nipalensis</i>	1.1					1.1				*		*
orel východní <i>Haliaeetus pelagicus</i>	3.6	3.0			1.3	5.3		*		*		*

ptaci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
orel Wahlbergův <i>Hieraetus wahlbergi</i>	1.1					1.1				*		*
orlík krátkoprstý <i>Circaetus gallicus</i>	2.1					2.1				*		*
orlosup bradatý <i>Gypaetus barbatus aureus</i>	2.2					2.2				*	*	*
papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	1.1					1.1						*
pelikán bílý <i>Pelecanus onocrotalus</i>	5.5.3	0.0.6			0.0.9	5.5						*
pelikán skvrnozobý <i>Pelecanus philippensis</i>	4.7					4.7						*
perlička kropenatá <i>Numida meleagris</i>			0.0.3	0.0.1		0.0.2						*
plameňák - hybrid <i>Phoenicopterus sp.</i>	0.0.1					0.0.1				*		
plameňák kubánský <i>Phoenicopterus ruber</i>	1.2.1					1.2.1				*		*
plameňák růžový <i>Phoenicopterus roseus</i>	9.8.7				1.0	8.8.7				*		*
puštík bělavý pobaltský <i>Strix uralensis liturata</i>	1.1		0.1		0.1	1.1	*			*		*
puštík bradatý <i>Strix nebulosa lapponica</i>	1.1			1.0		0.1				*		*

ptaci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
rajka královská <i>Ciccinnurus regius</i>			1.0			1.0		*		*		*
satyr Cabotův <i>Tragopan caboti</i>	1.1			1.1								
satyr obecný <i>Tragopan satyra</i>	1.1.2	0.0.1				1.1.3				*		*
satyr Temminckův <i>Tragopan temminckii</i>			1.1			1.1						*
sovice sněžní <i>Nyctea scandiaca</i>	1.1					1.1				*		*
sup bělohlavý <i>Gyps fulvus</i>			0.0.1		0.0.1							
sup himálajský <i>Gyps himalayensis</i>	1.1					1.1				*		*
sup hnědý <i>Aegypius monachus</i>	2.1				1.0	1.1				*	*	*
sup kapucín <i>Necrosyrtes monachus</i>	2.0		0.1			2.1				*		*
sup mrchožravý <i>Neophron percnopterus</i>	1.1					1.1				*	*	*
toko Deckenův <i>Tockus deckeni</i>	2.2					2.2		*				*
tučňák Humboldtův <i>Spheniscus humboldti</i>	2.3.2					2.3.2				*	*	*

ptaci (Aves)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
turako červenokorunkatý <i>Tauraco erythrolophus</i>	1.1					1.1		*		*		*
výr velký <i>Bubo bubo</i>	2.2			1.0		1.2	*			*		*
výreček bělolící <i>Ptilopsis leucotis</i>	3.1					3.1				*		*
výreček filipínský <i>Otus megalotis</i>	1.1					1.1				*		*
zebríčka pestrá <i>Taeniopygia guttata</i>	0.2.48					0.2.48						*
zoborožec guinejský <i>Rhyticeros plicatus</i>			1.1			1.1		*		*		*
zoborožec kaferský <i>Bucorvus leadbeateri</i>	1.1					1.1		*				*
zoborožec rýhozobý <i>Penelopides panini</i>	1.1					1.1		*		*		*
zoborožec šedolící <i>Ceratogymna brevis</i>	1.1					1.1						*
zoborožec tmavý <i>Anthracoceros malayanus</i>	2.2					2.2		*		*		*
zoborožec vrásčitý <i>Aceros corrugatus</i>	1.1					1.1				*	*	*

plazi (Reptilia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
felzuma madagaskarská <i>Phelsuma madagascariensis kochi</i>	0.1					0.1				*		*
gekon obrovský <i>Gekko gecko</i>	0.0.1		0.0.1			0.0.2						
hroznýšovec duhový <i>Epicrates cenchria cenchria</i>	1.1					1.1				*		
hroznýšovec kubánský <i>Chilabothrus angulifer</i>	2.0					2.0		*		*		*
chameleon jemenský <i>Chamaeleo calyptratus</i>	1.1			1.0		0.1						
korálovka pruhovaná <i>Lampropeltis getula</i>	0.0.1					0.0.1						*
krajta mřížkovaná <i>Python reticulatus</i>	3.1			2.0		1.1					*	
krajta zelená <i>Morelia viridis</i>	1.1					1.1					*	
krátkokrčka novoguinejská <i>Elseya novaeguineae</i>	1.2					1.2						*
krokodýl čelnatý <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1.1			0.1		1.0		*		*		*
scink šalomounský <i>Corucia zebrata</i>	1.1					1.1				*		
tilikva obrovská <i>Tiliqua gigas evanescens</i>	1.2					1.2						

plazi (Reptilia)												
Druh Specie	Stav 1. 1. 2018	odchov Birth	příchod Arrival	úhyn Death	odchod Departure	Stav 31. 12. 2018	zákon č. 114/1992	ESB	ISB	CITES	EEP	RDB
užovka amurská <i>Elaphe schrencki</i>	0.0.1			0.0.1								
užovka červená <i>Pantherophis guttatus</i>	0.2					0.2						*
varan antracitový <i>Varanus beccarii</i>	1.2			1.2						*		
varan modrý <i>Varanus macraei</i>	1.1					1.1				*		
varan smaragdový <i>Varanus prasinus</i>	2.2					2.2		*				*
želva bahenní <i>Emys orbicularis</i>	0.0.2					0.0.2		*				*
želva korunkatá <i>Hardella thurjii</i>	3.0					3.0				*		*
želva nádherná <i>Trachemys scripta elegans</i>	1.8.2					1.8.2						*
želva ostruhatá <i>Centrochelys sulcata</i>	1.0					1.0				*		*
želva uhlířská <i>Chelonoidis carbonaria</i>	0.2					0.2				*		

obojživelníci (Amphibia) 15/3			
		CITES	RDB
parosníčka srdíčková <i>Dyscophus guineti</i>	0.0.5	*	*
pralesníčka strašná <i>Phyllobates terribilis</i>	0.0.6	*	*
rosnička včelí <i>Phrynohyas resinifictrix</i>	0.0.3		*
ryby (Pisces)			
			RDB
kapr obecný <i>Cyprinus carpio</i>	0.0.75		*
kapr obecný - nishikigoi <i>Cyprinus carpio</i>	0.0.3		*
krunýřovec <i>Ancistrus sp.</i>	0.0.3		
pancéřníček kropenatý <i>Megalechis thoracata</i>	0.0.1		
plata skvrnitá <i>Xiphophorus maculatus</i>	0.0.10		
tlamovec <i>Melanochromis sp.</i>	0.0.15		
živorodka duhová <i>Poecilia reticulata</i>	0.0.1		
stopkocí (Stylommatophora)			
achatina žravá <i>Achatina fulica rodatzii</i>	0.0.1		
švábi (Blattaria)			
šváb smrtihlav <i>Blaberus craniifer</i>	0.0.60		

brouci (Coleoptera)			
zlatohlávek <i>Eudicella schultzeorum</i>	2.3.15		
zlatohlávek smaragdový <i>Chlorocala africana</i>	0.0.40		

Pulci rosničky včelí / foto: Zoo Liberec

Marketing

Rok 2018 byl pro marketingové oddělení nejenom rokem plným komunikace s návštěvníky, odbornou i laickou veřejností či sponzory a partnery, ale byl především rokem příprav a plánů oslav nadcházejícího významného jubilea. Z pohledu návštěvnosti by se dal vyhodnotit jako jeden z nejlépejších. Branami zoologické zahrady, Kulturního střediska Lidové sady, DIVIZNY a ARCHY prošlo celkem 451.851 návštěvníků, což je druhé nejvyšší číslo v posledním desetiletí. Samotnou zoo navštívilo 368.195 osob. Důvodem vysoké návštěvnosti bylo především příhodné počasí lákající k výletům a jistě i řada vzdělávacích, sportovních či komerčních akcí a aktivit, které oddělení marketingu v průběhu roku pro veřejnost a firmy připravilo. O novinkách a plánovaných akcích zoologická zahrada informovala veřejnost na webu, FB, v tiskovinách i prostřednictvím tiskových zpráv, kterých bylo v roce 2018 vydáno celkem 38. K závažnějším tématům zoo uspořádala tři tiskové konference.

Akce pro veřejnost

V průběhu roku 2018 proběhla v areálu zoologické zahrady celá řada již tradičních akcí pro děti a širokou veřejnost. Nová sezóna byla opět zahájena světovým Dnem Země, který byl tentokrát věnován zpěvnému ptactvu a ochránářské kampani Silent forest (Ztichlý les). Dále měli návštěvníci možnost s námi oslavit Mezinárodní den žiraf, slonů, pandy červené, Den zvířat nebo Den bez palmového oleje. Akcí s největším počtem návštěvníků byla - jako již tradičně - Strašidelná zoo. Tu již několik let - pro velkou oblibu veřejnosti a pro zvýšení komfortu návštěvníků - zoo pořádá ve dvou po sobě jdoucích dnech. V období adventu pak marketing lákal návštěvníky na mimořádné večerní prohlídky a sváteční atmosféru v zoo, kterou dotvářelo velké množství vánočních světýlek. Ke sportovním akcím roku pořádaným Zoo Liberec patřily již tradiční zá-

vody Dračích lodí, ve kterých posádka zoo porazila 8 soupeřů a obsadila druhé místo. V roce 2018 proběhl také již třetí ročník „Běhu okolo zoo“. Jeho součástí byl - také již tradičně - i benefiční běh přímo v areálu zoo. Výtěžek z akce putoval na kampaň Ztichlý les a ochranu zpěvných ptáků v jihovýchodní Asii.

Během letních prázdnin probíhaly v Zoo Liberec oblíbené příměstské tábory. Jeden turnus byl připraven a organizován samotnou zoo pouze pro děti zaměstnanců. Do konce prázdnin pak zoo poskytla prostor pro dalších sedm turnusů zoo-táborů s Motyčkovickou klikou, kterých se zúčastnilo celkem 645 dětí z Liberce a okolí.

Zájem byl také o firemní teambuildingy, komentované prohlídky, dobrovolnické dny nebo soukromé oslavy narozenin. Oddělení marketingu zorganizovalo v roce 2018 celkem 18 akcí pro širokou veřejnost v areálu zahrady, zúčastnilo se 3 propagačních akcí mimo vlastní areál, zrealizovalo teambuildingové aktivity pro 5 firemních kolektivů, věnovalo se průvodcovské činnosti u šesti skupin (z toho jedna skupina slepých a slabozrakých návštěvníků vyžadujících speciální přístup i výklad) a koordinovalo 3 skupiny dobrovolníků v rámci firemních dobrovolnických dní. Byly podpořeny nebo přímo uspořádány celkem 4 sportovní aktivity v zahradě a jejím okolí, zoo poskytla podporu dalším třem sportovním aktivitám mimo svůj areál. Pro malé skupiny nebo jednotlivce bylo zajištěno celkem 5 akcí (oslava narozenin, rozloučení se svobodou), pro vlastní zaměstnance marketing zorganizoval 2 společné akce. Mimořádnou událostí v životě zoo byla jedna speciální akce. Dne 9. 6. od 8.00 do 16.00 byla Zoo Liberec součástí metodického cvičení „P155 Liberecká“ Zdravotní záchrané služby Libereckého kraje. Tříčlenné posádky plnily svůj záchranářský úkol v dolní části zoo v pavilonu šelem. Jako figurant se této akci zúčastnil sám ředitel Zoo Liberec.

Běh okolo zoo - dětský závod na 1,5 km/ foto: Zoo Liberec

Výtvarné stanoviště akce Den Země / foto: Zoo Liberec

Ples Zoo Liberec / foto:V. Rychlý

Ples Zoo Liberec / foto:V. Rychlý

Zážitkový program Ošetřovatelem v zoo

V roce 2018 přistoupila zoo na žádost zoologického oddělení k významnějšímu omezení četnosti zážitkových programů na jednotlivých úsecích. Počet zrealizovaných programů tak významně klesl oproti roku 2017 na 156 účastníků.

ZooObjektiv a ZooKaleidoskop

O novinkách a plánech Zoo Liberec informovala zájemce i prostřednictvím pravidelných pořadů ZooObjektiv a ZooKaleidoskop.

ZooObjektiv probíhal vždy každou druhou středu v měsíci. Zoologové Jan Hanel a Luboš Melichar v něm sice zábavnou a poutavou formou, ale velmi otevřeně, seznamovali účastníky s aktuálními úspěchy, starostmi i radostmi zoologické zahrady.

Pořad ZooKaleidoskop probíhal vždy každou poslední středu v měsíci a byl věnován především zahraničním ochranářským projektům, na kterých liberecká zoo spolupracuje. V pořadu vystoupila řada terénních pracovníků a známých přírodovědců, kteří se aktivně podílí na ochraně přírody v různých částech naší planety.

Vědomostní soutěž ZooRiskuj

V roce 2018 se konal již 9. ročník populární vědomostní soutěže ZooRiskuj, která je určená pro žáky druhých stupňů základních škol a nižších stupňů víceletých gymnázií z Libereckého kraje. Soutěž zábavnou a interaktivní formou prověřuje znalosti a vědomosti o zoologické zahradě, chovaných zvířatech, ochranářských projektech i udržitelném rozvoji. Prvního rozřazovacího kola se zúčastnilo 77 tříčlenných týmů z 22 škol. Osm nejlepších týmů ze sedmi škol postoupilo do finále, které proběhlo 4. dubna v prostorách Velkého sálu v Lidových sadech. Finalisté museli

zodpovídat otázky z okruhů Výživa zvířat, Poznáte to? (3D předměty), Projekty/Kampaň EAZA, Zvířata ze zoo, Z deníku zoologa, Rok 2017 v zoo a Česká příroda. Vítězi se stali žáci ze Základní školy 28. října v Turnově.

Změna struktury oddělení

Od 1. 4. 2018 došlo z rozhodnutí ředitele zoo k organizační změně. Do oddělení marketingu byli začleněni všichni pracovníci denního provozu pokladen Zoo Liberec (pokladní a denní vrátní). Došlo tak k revizi pracovních náplní, ceníků služeb i rozšíření servisu pokladen. Pokladna tak nabízí tyto drobné služby:

1. PŮJČOVNÉ VOZÍKŮ 8 ks (v sezóně)
30 Kč půjčovné + 500 Kč vratná kauce
2. PŮJČOVNÉ KOČÁRKŮ A INVALIDNÍCH VOZÍKŮ (celý rok)
30 Kč půjčovné + 500 Kč vratná kauce
3. PŮJČOVNÉ DEŠTNÍKŮ 150 Kč vratná kauce
4. PRODEJ PLÁŠTĚNEK 30 Kč
5. PRODEJ UPOMÍNKOVÝCH PŘEDMĚTŮ A SUVENÝRŮ
6. ÚLOŽNÉ BOXY ZA VSTUPEM 10 Kč nebo 1€
vratná částka, vhazuje se přímo do zámkového mechanismu na skříňce
7. PLATBA KARTOU, HOTOVĚ I V EURECH
(na pokladně zoo, v restauraci Formanka, v bistro Gibon i v prodejně suvenýrů ve spodní části zoo)
8. STOJAN NA KOLA (vlastní zámeček - stání na vlastní nebezpečí)
9. ŠIROKÁ NABÍDKA PERMANENTNÍCH VSTUPENEK
Přenosné, nepřenositelné, pro jednotlivce i rodiny, nabídka firemních i školních permanentek - více v ceníku na www.zooliberec.cz

Návštěvnost v roce 2018

	2018	2017	2016
Zoo Liberec	368 195	355 336	389 889
Zoologická zahrada, příspěvková organizace*	451 851	433 087	479 168

* zahrnuje Zoo Liberec, Centrum ARCHA SEV DIVIZNA, KSC LIDOVÉ SADY

Strašidelná zoo / foto: Zoo Liberec

Zahájení provozu Ptačího orloje / foto J. Volný

Slavnosti otevření žirafí vyhlídky s hlavním sponzorem - OC NISA

Pro zvýšení komfortu návštěvníků při nákupu vstupenek do zoo zavedla možnost nákupu elektronické vstupenky do mobilu.

S cílem rozšířit přátelsky nakloněnou komunitu návštěvníků a příznivců Zoo Liberec byla vytvořena elektronická platforma do mobilních telefonů DooZoo Card, která umožňuje zájemcům zasílat aktuality, pozvánky a zajímavosti ze života zoologické zahrady. Aplikaci je možné jednoduše stáhnout přes QR kód. DooZoo Card má potenciál na vytvoření věrnostního programu, což bude cíl marketingu do dalšího období.

Podobnou platformu pak zoo plánuje v budoucnu využít ke komunikaci s vlastními zaměstnanci zoo.

Ing. Marta Dostálová
vedoucí odd. marketingu
dostalova.marta@zooliberce.cz

Činnost fundraisera Zoo Liberec v roce 2018

V roce 2018 bylo uskutečněno 117 schůzek se 47 partnery z oslovených stávajících i nových sponzorů. Nově oslovení partneři přispěli částkou 879 400 Kč. Novinkou pro podporovatele byla možnost umístění sponzorské lavičky v areálu zoo. Výše sponzorských darů od drobných dárců narostla o cca 30 % oproti roku 2017.

K tomu přispěla i nová možnost komunikace se zoo ze strany zájemců o sponzorování zvířete, a to přes e-shop na webových stránkách Zoo Liberec prostřednictvím elektronického formuláře.

Věra Neradová
Fundraiser
neradova@zooliberec.cz

Dobrovolníci v liberecké zoo

Dobrovolníci v zoo působí již od roku 2007. Jejich počet se rok od roku různí, v roce 2018 pracovala v zoo skupina 12 dobrovolnic ve věku od 16 do 75 let. Poznávacím znamením dobrovolníků jsou výrazná tyrkysová trička s označením: Dobrovolník / Volunteer.

Dobrovolníci mají několik možností, jak zoo podpořit. Někteří v sezóně procházejí areálem zoo a dohlížejí na pořádek, poskytují informace o chovaných zvířatech, zajímavostech i aktivitách v zoo, časovém harmonogramu krmení atd. Návštěvníci vesměs tuto jejich činnost hodnotili kladně.

Nezanedbatelnou součástí jejich práce pro zoo je i výroba enrichmentových prvků pro chovaná zvířata (enrichment = obohacení životního prostředí, slouží hlavně k vyplnění volného času chovaných zvířat), v mnoha výběžích tak lze spatřit výrobky z vyřazených hasičských hadic (závěsy, „houpačky“, šplhadla), nebo různá speciálně upravená krmítka apod. Pomáhají také při akcích pořádaných zoo, obvykle mají sami na starosti jedno ze stanovišť, na němž si děti se svým doprovodem mohou vyrobit nějaký drobný předmět na památku, z papíru či recyklovaných materiálů.

Ve spolupráci se spolkem Faunus, z. s. dobrovolníci dlouhodobě podporují organizaci na podporu in-situ ochrany sněžných levhartů Snow Leopard Trust. V loňském roce zaslali finanční prostředky ve výši 850,00 USD, získané prostřednictvím veřejné sbírky, na podporu výzkumu výskytu a četnosti divokých zvířat sloužících sněžným levhartům jako potrava (<http://fund.snowleopard.org/>).

Druhou podporovanou organizací je AMPO v Burkina Faso v Africe (www.sahel.de). V tomto případě, po vzájemné domluvě, přispěli částkou 390,00 EUR na nákup infuzí pro děti a na výrobu invalidních vozíků.

K získávání finančních prostředků i osvětě o podporovaných projektech

jim mimo jiné slouží i prodejní „Budka“, která je nově umístěna v těsné blízkosti expozice libereckých sněžných levhartů, na plácku naproti pandám červeným. Všechny prodávané artefakty pocházejí buď přímo od místních lidí (Mongolska, Burkina Faso), kteří jsou do projektů obou organizací zapojeni, nebo je vyrobily samy dobrovolnice.

Dobrovolníci v zoo pracují ve svém volném čase a bez nároku na odměnu. Svoji přítomností v areálu velmi významně napomáhají k vytváření „vlídné tváře“ liberecké zoo a stali se její nepostradatelnou součástí.

Mgr. Dana Sobotková
sobotkova@zooliberec.cz

Výrobek dobrovolníků v expozici nestorů kea / foto: D. Sobotková

Rozvaha příspěvkové organizace Zoo Liberec k 31. 12. 2018 - aktiva (Kč)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
BRUTTO	KOREKCE	NETTO				
AKTIVA			478 716 587,77	194 507 985,28	284 208 602,49	285 356 735,78
A.	Stálá aktiva		423 437 878,57	194 404 244,12	229 033 634,45	233 032 831,56
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		2 102 184,42	1 408 987,93	693 196,49	619 989,00
2.	Software	013	774 348,49	439 120,00	335 228,49	271 197,00
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	726 014,93	726 014,93		
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	601 821,00	243 853,00	357 968,00	3 942,00
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041				344 850,00
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		421 335 694,15	192 995 256,19	228 340 437,96	232 412 842,56
1.	Pozemky	031	11 681 957,98		11 681 957,98	11 681 957,98
3.	Stavby	021	360 716 055,06	156 038 839,46	204 677 215,60	210 215 604,75
4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	31 841 415,38	20 031 878,75	11 809 536,63	9 818 805,50
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	16 924 537,98	16 924 537,98		
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	171 727,75		171 727,75	696 474,33
B.	Oběžná aktiva		55 278 709,20	103 741,16	55 174 968,04	52 323 904,22
I.	Zásoby		27 679 296,17	0,00	27 679 296,17	28 831 922,64
2.	Materiál na skladě	112	1 387 831,86		1 387 831,86	774 998,35
3.	Materiál na cestě	119	5 178,25		5 178,25	
8.	Zboží na skladě	132	872 751,98		872 751,98	823 078,21
10.	Ostatní zásoby	139	25 413 534,08		25 413 534,08	27 233 846,08
II.	Krátkodobé pohledávky		2 787 580,45	103 741,16	2 683 839,29	4 734 239,99
1.	Odebřatelé	311	668 416,20	31 895,51	636 520,69	1 240 857,66
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	586 356,10		586 356,10	240 865,95
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	149 666,29		149 666,29	42 000,00
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	122,00		122,00	
13.	Daň z příjmů	341				
15.	Daň z přidané hodnoty	343				
29.	Náklady příštích období	381	758 738,34		758 738,34	480 100,91
30.	Příjmy příštích období	385	2 719,68		2 719,68	
31.	Dohadné účty aktivní	388	380 298,15		380 298,15	2 543 414,12
32.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	241 263,69	71 845,65	169 418,04	187 001,35
III.	Krátkodobý finanční majetek		24 811 832,58	0,00	24 811 832,58	18 757 741,59
9.	Běžný účet	241	22 780 904,66		22 780 904,66	17 019 783,72
10.	Běžný účet FKSP	243	1 119 018,29		1 119 018,29	713 907,36
15.	Ceniny	263	87 000,00		87 000,00	245 280,00
16.	Peníze na cestě	262	228 192,00		228 192,00	68 547,00
17.	Pokladna	261	596 717,63		596 717,63	710 223,51

Rozvaha příspěvkové organizace Zoo Liberec k 31. 12. 2018 - pasiva (Kč)

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2
			ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
PASIVA			284 208 602,49	285 356 735,78
C.	Vlastní kapitál		273 913 963,71	273 424 741,98
1.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		254 541 293,29	260 245 652,40
1.	Jmění účetní jednotky	401	174 068 092,09	178 304 216,82
3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403	79 754 990,44	81 223 224,82
7.	Opravy minulých období	408	718 210,76	718 210,76
II.	Fondy účetní jednotky		19 308 161,74	13 103 962,82
1.	Fond odměn	411	788 434,97	729 084,97
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	1 244 878,52	831 550,08
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	904 096,58	888 319,82
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	3 266 695,44	1 976 726,40
5.	Fond reprodukce majetku (investiční fond)	416	13 104 056,23	8 678 281,55
III.	Výsledek hospodaření		64 508,68	75 126,76
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		64 508,68	75 126,76
D.	Cizí zdroje		10 294 638,78	11 931 993,80
II.	Dlouhodobé závazky			1 464 297,00
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472		1 464 297,00
III.	Krátkodobé závazky		10 294 638,78	10 467 696,80
5.	Dodavatelé	321	1 367 650,64	2 597 052,70
10.	Zaměstnanci	331	2 718 599,00	2 331 021,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	40 803,23	29 810,00
12.	Sociální zabezpečení	336	1 122 673,00	926 846,00
13.	Zdravotní pojištění	337	482 050,00	397 105,00
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění	342	409 299,00	254 689,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	66 476,00	233 151,00
32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	193 325,00	218 484,00
34.	Výdaje příštích období	383	1 520 683,77	1 344 079,23
35.	Výnosy příštích období	384	1 134 193,51	965 117,33
36.	Dohadné účty pasivní	389	206 330,80	280 942,08
37.	Ostatní krátkodobé závazky	378	1 032 554,83	889 399,46

Výkaz zisku a ztráty - náklady

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		97 299 169,40	25 249 246,25	89 581 523,81	22 690 391,62
I.	Náklady z činnosti		97 274 241,66	25 247 629,55	89 475 375,18	22 690 391,62
	1. Spotřeba materiálu	501	15 180 937,56	8 520 718,09	14 883 610,25	7 248 432,35
	2. Spotřeba energie	502	4 383 965,63	1 240 213,72	4 326 542,75	988 201,45
	4. Prodané zboží	504		2 374 199,06	34 478,00	2 157 478,83
	8. Opravy a udržování	511	3 504 777,56	339 258,62	3 958 620,37	572 168,74
	9. Cestovné	512	546 368,20		597 188,72	1 350,00
	10. Náklady na reprezentaci	513	112 019,78	411,00	105 706,67	
	12. Ostatní služby	518	12 529 294,03	1 165 010,17	11 047 783,99	1 159 467,04
	13. Mzdové náklady	521	33 658 642,00	8 089 486,00	28 944 875,72	7 668 429,28
	14. Zákonné sociální pojištění	524	11 038 682,95	2 626 233,05	9 637 779,66	2 292 467,34
	15. Jiné sociální pojištění	525	181 435,00	39 719,01	156 849,16	31 905,95
	16. Zákonné sociální náklady	527	1 904 913,00	412 441,82	1 940 631,94	337 443,75
	18. Daň silniční	531		9 875,00		9 352,00
	20. Jiné daně a poplatky	538	30 369,61		27 324,90	
	22. Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	200,00	9,00	1 130,00	
	23. Jiné pokuty a penále	542				
	26. Manka a škody	547		5 608,54	5 908,63	12 693,54
	28. Odpisy dlouhodobého majetku	551	10 896 552,15		11 120 123,06	
	35. Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 260 925,67	405 263,98	997 108,90	210 703,10
	36. Ostatní náklady z činnosti	549	2 045 158,52	19 182,49	1 689 712,46	298,25
II.	Finanční náklady		24 927,74	1 616,70	106 148,63	0,00
	2. Úroky	562	2,50			
	3. Kurzové ztráty	563	24 925,24	1 616,70	106 148,63	
V.	Daň z příjmů		0,00	0,00	0,00	0,00
	1. Daň z příjmů	591				

Rozbor vybraných nákladů:

501 Spotřeba materiálu 23 701 655,65 Kč

45,48 % celkové spotřeby materiálu tvoří krmiva, steliva 10 778 639,12 Kč

32,59 % tvoří nákup surovin - služby zákazníkům ve výši 7 723 597,95 Kč

9,87 % nákup všeobecného materiálu 2 338 706,85 Kč

12,06 % ostatní náklady (materiál na opravy, nářadí, PHM, drobný majetek do 3 tis. Kč, ochranné pomůcky, kancelářské potřeby)

2 860 711,73 Kč

502 Spotřeba energie 5 624 179,35 Kč

42,89 % celkové spotřeby energií tvoří elektrická energie 2 412 388,02 Kč

22,65 % vodné 1 273 922,69 Kč

34,46 % plyn 1 937 868,64 Kč

511 Opravy a udržování 3 844 036,18 Kč

84,47 % všech oprav činí opravy

a údržba nemovitého majetku 3 246 953,27 Kč

15,53 % opravy a údržba movitého majetku 597 082,91 Kč

518 Ostatní služby ve výši 13 694 304,20 Kč

50,78 % služeb tvoří pořady Lidových sadů, hudební kurzy, projekty, pronájmy atd. 6 953 793,67 Kč

7,37 % stočné 1 008 668,11 Kč

10,85 % služeb vynaložených na propagaci 1 485 376,51 Kč

3,94 % veterinární služby 540 175,28 Kč

27,06 % ostatní služby, např. revize, program. služby, doprava, telekomunikace, bankovní poplatky atd. ve výši 3 706 290,63 Kč

521 Mzdové náklady 41 748 128 Kč

94,31 % mzdové náklady 39 374 124 Kč

5,14 % ostatních osobních nákladů 2 144 196 Kč

0,37 % náhrada mzdy za pracovní neschopnost 155 823 Kč

0,18 % odměny komerční akce 73 985 Kč

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
B.	VÝNOSY CELKEM		97 243 831,44	25 369 092,89	89 344 801,46	23 002 240,73
I.	Výnosy z činnosti		37 401 151,98	25 367 233,24	33 509 731,20	22 978 588,81
	1. Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	4 500,00		15 040,00	
	2. Výnosy z prodeje služeb	602	36 119 388,01	18 822 250,66	32 545 218,73	16 646 305,79
	3. Výnosy z pronájmu	603		1 826 178,13		1 795 850,21
	4. Výnosy z prodaného zboží	604		4 257 317,98		4 071 522,80
	12. Výnosy z prodeje materiálu	644	21 436,00		19 050,00	
	14. Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku	646				
	16. Čerpání fondů	648	286 000,00			
	17. Ostatní výnosy z činnosti	649	969 827,97	461 486,47	930 422,47	464 910,01
II.	Finanční výnosy		33 028,30	1 859,65	25 602,13	182,92
	2. Úroky	662	25 484,03		16 415,29	
	3. Kurzové zisky	663	7 544,27	1 859,65	9 186,84	182,92
IV.	Výnosy z transferů		59 809 651,16	0,00	55 809 468,13	23 469,00
	2. Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	59 809 651,16		55 809 468,13	23 469,00
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
	1. Výsledek hospodaření před zdaněním		-55 337,96	119 846,64	-236 722,35	311 849,11
	2. Výsledek hospodaření běžného účetního období		-55 337,96	119 846,64	-236 722,35	311 849,11

Rozbor vybraných výnosů:

602 Výnosy z prodeje služeb 54 941 638,67 Kč

64,41 % vlastních výnosů tvoří tržby z prodeje vstupného

za celou organizaci 35 388 163,56 Kč

28,08 % tržby za stravování ve výši 15 430 313,46 Kč

2,52 % tržby za parkovné 1 381 489,25 Kč

1,44 % tržby za reklamu 792 102,52 Kč

3,55 % ostatní tržby, např. zážitkové programy,

semináře, výukové programy SEV DIVIZNA,

umístění zvířat ARCHA 1 949 569,88 Kč

649 Ostatní výnosy z činnosti 1 431 314,44 Kč

99,36 % ostatní výnosy z činnosti 1 422 214,44 Kč

0,64 % pojistná plnění 9 100 Kč

672 Výnosy z transferů 59 809 651,16 Kč

76,67 % transfery - příspěvek na provoz 45 857 128 Kč

18,22 % transfery - příspěvek na odpisy 10 896 553,09 Kč

0,23 % transfery zřizovatel - ostatní 136 325 Kč

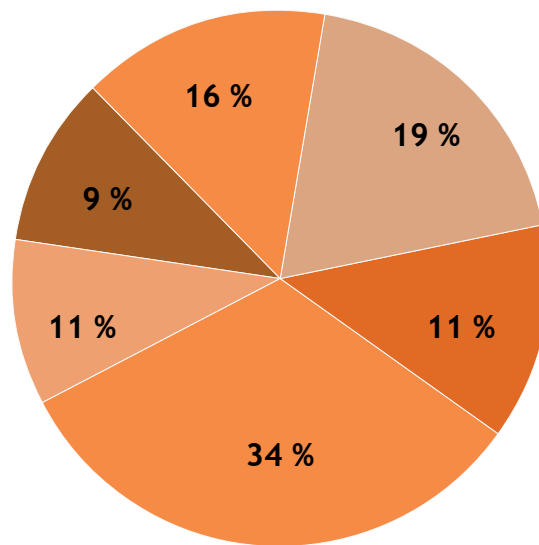
4,88 % transfery ostatní poskytovatelé 2 919 645,07 Kč

Hospodaření Zoologické zahrady Liberec za rok 2018 skončilo kladným hospodářským výsledkem ve výši 64 508,68 Kč.

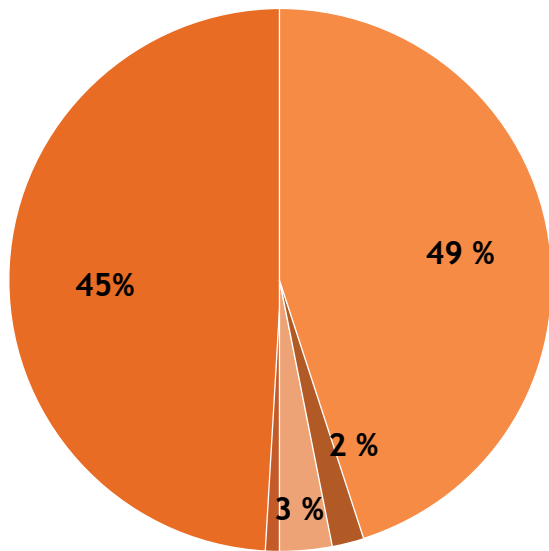

Rozbor nákladů příspěvkové organizace Zoo Liberec (v Kč)

Rozbor nákladů 2018	Účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Spotřeba materiálu	501	15 180 937,56	8 520 718,09	23 701 655,65
Ostatní služby	518	12 529 294,03	1 165 010,17	13 694 304,20
Mzdové náklady	521	33 658 642,00	8 089 486,00	41 748 128,00
Zákonné sociální pojištění	524	11 038 682,95	2 626 233,05	13 664 916,00
Odpisy dlouhodobého majetku	551	10 896 552,15	0,00	10 896 552,15
Ostatní náklady		13 995 060,71	4 847 798,94	18 842 859,65
Náklady celkem				122 548 415,65
Rozbor ostatních nákladů				
Spotřeba energie	502	4 383 965,63	1 240 213,72	5 624 179,35
Prodané zboží	504	0,00	2 374 199,06	2 374 199,06
Opravy a udržování	511	3 504 777,56	339 258,62	3 844 036,18
Cestovné	512	546 368,20	0,00	546 368,20
Náklady na reprezentaci	513	112 019,78	411,00	112 430,78
Jiné sociální pojištění	525	181 435,00	39 719,01	221 154,01
Zákonné sociální náklady	527	1 904 913,00	412 441,82	2 317 354,82
Daň silniční	531	0,00	9 875,00	9 875,00
Jiné daně a poplatky	538	30 369,61	0,00	30 369,61
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	200,00	9,00	209,00
Manka a škody	547	0,00	5 608,54	5 608,54
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 260 925,67	405 263,98	1 666 189,65
Ostatní náklady z činnosti	549	2 045 158,52	19 182,49	2 064 341,01
Úroky	562	2,50	0,00	2,50
Kurzové ztráty	563	24 925,24	1 616,70	26 541,94
Ostatní náklady celkem				18 842 859,65

- 19 % spotřeba materiálu
- 11 % ostatní služby
- 34 % mzdové náklady
- 11 % zákonné sociální pojištění
- 9 % odpisy dlouhodobého majetku
- 16 % ostatní náklady

- 45 % výnosy z prodeje služeb
- 49 % výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů
- 2 % výnosy z pronájmu
- 3 % výnosy z prodaného zboží
- 1 % ostatní výnosy z činnosti

Rozbor výnosů 2018	Účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Výnosy z prodeje služeb	602	36 119 388,01	18 822 250,66	54 941 638,67
Výnosy z pronájmu	603	0,00	1 826 178,13	1 826 178,13
Výnosy z prodaného zboží	604	0,00	4 257 317,98	4 257 317,98
Ostatní výnosy z činnosti	649	969 827,97	461 486,47	1 431 314,44
Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	59 809 651,16	0,00	59 809 651,16
Ostatní výnosy	-	344 964,30	1 859,65	346 823,95
Výnosy celkem				122 612 924,33
Rozbor ostatních výnosů				
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	4 500,00	0,00	4 500,00
Výnosy z prodeje materiálu	644	21 436,00	0,00	21 436,00
Úroky	662	25 484,03	0,00	25 484,03
Kurzové zisky	663	7 544,27	1 859,65	9 403,92
Čerpání fondů	648	286 000,00	0,00	286 000,00

Mimorozpočtové zdroje - finanční fondy			
			v Kč
	FKSP	REZERVNÍ FOND	FOND INVESTIC
Stav k 1.1.2018	831 550,08	2 865 046,22	8 678 281,55
Tvorba fondu	792 078,64	1 591 745,80	11 438 279,72
Čerpání fondu	378 750,20	286 000,00	7 012 505,04
Stav k 31.12.2018	1 244 878,52	4 170 792,02	13 104 056,23

Přehled dárců a poskytnutých finančních darů za rok 2018

Dárce	částka v Kč	7. ZŠ Mladá Boleslav	9 500,00
Česká spořitelna, a.s.	400 000,00	Dušek Ladislav	9 100,00
Dar pro zoo	138 987,19	Zika Radim	9 000,00
NADACE PRECIOSA	125 000,00	MaMi Rádlo, s.r.o.	8 000,00
TexBase, s.r.o.	100 000,00	Burza Robert	7 000,00
RENAULT Česká republika, a.s.	66 800,00	Ing. Draslarová Dana	7 000,00
Radtke Rolf	51 080,00	Dostálová Helga	7 000,00
Odbory KOVO MB	50 000,00	Laušman Pavel	7 000,00
Fuchs Alexandr	50 000,00	Mgr. Macháčková Jitka	7 000,00
ROMMY AGENCY	30 000,00	Tůmová Helena	7 000,00
DOCTRINA-střední škola, základní škola a mateřská škola, s.r.o.	20 434,00	Ing. Valenta Petr	7 000,00
FILINGER, a.s.	20 000,00	Ing. Kalat Miroslav	6 200,00
Technická univerzita Liberec	20 000,00	Veselá Petra	6 000,00
SZŠ Liberec	15 890,00	Dienelt Jan	6 000,00
Bauhaus, k.s.	15 660,00	Musilová Hana	6 000,00
ANEGG, s.r.o.	15 000,00	Ing. Kurilla Jan	6 000,00
INISOFT, s.r.o.	15 000,00	Petrášek Tomáš	6 000,00
Ing. Uhlíř Pavel	15 000,00	Vyčítalová Irena	6 000,00
Tomanová Kateřina	12 500,00	Základní škola 28. října 2733, Česká Lípa	5 700,00
SPARKASSE OBERLAUSIT	12 400,00	Ambulance dětské kardiologie	5 000,00
Brzoradová Nina	12 000,00	BENEFITY, a.s.	5 000,00
"Rada rodičů a přátel školy", Sokolovská, Liberec	10 265,00	Bleha Milan	5 000,00
Ing. Malková Jarmila	10 000,00	Ing. Filip František	5 000,00
Selbická Pavlína	10 000,00	Pavlu Libuše	5 000,00
Panchartek Anna	10 000,00	Prynychová Zlata	5 000,00
Hron David	10 000,00	Žejglic Roman	5 000,00
Havle Miroslav	10 000,00	Rosová Ludmila	5 000,00
		SRPDS Základní škola Český Dub	5 000,00

Technoindustry, s.r.o.	5 000,00
Maturanti Střední školy strojní, stavební a dopravní Liberec II	5 000,00
Podrazská Alexandra	4 500,00
ZŠ Rychnov	4 378,00
Mgr. Zyderová Jana	4 200,00
Čálková Marie	4 000,00
Poncarová Dáša	4 000,00
Sdružení rodičů stud.SPTŠ Liberec	4 000,00
Dieneltová Lucie	4 000,00
Kubcová Ina	4 000,00
Marable Radka	4 000,00
MERIJA CONSULT, spol. s r.o.	4 000,00
NAVIZOO, s.r.o.	4 000,00
Polák Petr	4 000,00
Povsiková Zuzana	4 000,00
Rosa Vladimír	4 000,00
SRPDŠ při ZŠ a MŠ Barvířská LBC	4 000,00
Štefkovi Dagmar a Pavel	4 000,00
Tucaniová Eva	4 000,00
ZŠ Přepeře	4 000,00
Jadrná Danuše	4 000,00
Mgr. Maxová Jitka	4 000,00
MŠ Září, s.r.o.	4 000,00
SpinFit Liberec, z.s.	4 000,00
ZŠ Český Dub	4 000,00
Kotková Irena	3 900,00
ZŠ Janov nad Nisou	3 800,00

Repčáková Linda	3 600,00
Adamová Petra	3 500,00
Krejčíř Martin	3 500,00
Kučera Pavel	3 500,00
Mgr. Blažek Jan	3 500,00
MUDr. Šimír Bohumír	3 500,00
ZŠ Oblačná	3 500,00
Stodůlka Petr	3 417,00
ZŠ Dr. Edvarda Beneše Liberec	3 300,00
Bubliková & Filip	3 200,00
Červená Jana	3 000,00
Hejný Tomáš	3 000,00
Hlaváček Vít	3 000,00
Karkošová Ivana	3 000,00
Košek Jakub	3 000,00
Myslil Viktor	3 000,00
Novotná Jana	3 000,00
Ouředníková Zuzana	3 000,00
Ječmen Petr	3 000,00
Sedláčková Alexandra	3 000,00
Sportovní klub Ještěd	3 000,00
Sedláček Štěpán	3 000,00
Ing. Tomáš Aleš	3 000,00
Urbanová Jarmila	3 000,00
Vacková Lenka	3 000,00
Pikousová Jana	3 000,00
Dovrtělová Milena	2 700,00
Tomáš Bedřich	2 500,00

Konopasková Petra	2 500,00
Martinková Kateřina	2 500,00
Mrázek Jiří	2 500,00
Niedobová Michaela	2 500,00
Ing. Otta Jiří	2 500,00
RENOMIA, a. s.	2 500,00
Sokol Tomáš	2 500,00
Vinš Václav	2 500,00
Zpěváková Dana	2 500,00
ZŠ Malá Skála	2 500,00
Taraba Jan	2 400,00
Růžičková Pavla Inka	2 400,00
Zachoval Ladislav	2 400,00
Zwierzová Markéta	2 400,00
Doubek Karel	2 200,00
Comdata Group	2 100,00
Drbalová Klára	2 000,00
Jetmarová Zuzana	2 000,00
Ing. Kolouch Aleš	2 000,00
Medvědíková Jiřina	2 000,00
Nejedlová Simona	2 000,00
Půta Josef	2 000,00
ZŠ U Soudů	2 000,00
Ing. Čermák Martin	2 000,00
Deanová Rita	2 000,00
Ing. Selbic Veronika	2 000,00
Ing. Jelínková Lucie	2 000,00
Krajská nemocnice Liberec	2 000,00

Lapihusková Kateřina	2 000,00
Novotný Roman	2 000,00
Radikovská Štěpánka	2 000,00
Rozkocovi	2 000,00
Šmákal Petr	2 000,00
Šimová Miroslava	2 000,00
Ing. Štícha Milan	2 000,00
Ing. Tomáš Jiří	2 000,00
Votýpka Petr	2 000,00
Wolf Tomáš	2 000,00
ZŠ a MŠ Ždár	2 000,00
Zvejšková Jana	2 000,00
ZŠ Dobiášova	2 000,00
Revaková Lucie	1 900,00
Zaměstnanci-BILLA Plaza, Palachova, Liberec	1 900,00
Forero Mara Mario A.	1 800,00
Waldhauser Jan	1 800,00
ZŠ Kaplického Liberec	1 770,00
Černá Lenka	1 600,00
ZŠ U školy Liberec	1 538,00
Trtíková Jana	1 500,00
ARA-AGENTURA, s.r.o.	1 500,00
Bárta Petr	1 500,00
Fišer Miloslav	1 500,00
Chocholouš Martin	1 500,00
Jůzlová Jana	1 500,00
Kinská Květa	1 500,00
Lebl Stanislav	1 500,00

Majerová Daniela	1 500,00
Procházková Alice	1 500,00
Staud Zdeněk	1 500,00
Vaněk Aleš	1 500,00
Vojtišková Jana	1 500,00
Nudera Jakub	1 500,00
ZŠ a MŠ Jivina	1 400,00
Pelechová Hana	1 300,00
Ploček Jan	1 300,00
Táboříková Marie	1 250,00
Geppertová Adéla	1 200,00
Pohanková Magdaléna	1 200,00
Skrbková Naděžda	1 200,00
Svobodová Helena	1 200,00
Veverková Jana	1 200,00
Žižka Lukáš	1 200,00
Filová Soňa	1 200,00
Šillerová Miroslava	1 100,00
Navrátilová Jana	1 100,00
Blahová Jaroslava	1 000,00
Brabcová Martina	1 000,00
Čech Petr	1 000,00
Česákovi	1 000,00
Mgr. Ferdan Antonín	1 000,00
Gymnázium F. X. Šaldy	1 000,00
Houda Martin	1 000,00
Hovorka Vít	1 000,00
Hronová Marcela	1 000,00

Ing. Taraba Miroslav	1 000,00
Jakoubek Václav	1 000,00
Radlů Janis	1 000,00
Jelenová Marie	1 000,00
Kirschová Dagmar	1 000,00
Lank Josef	1 000,00
Maštálka Jiří	1 000,00
Matulová Stanislava	1 000,00
Mikoláš Michal	1 000,00
Neumanová Markéta	1 000,00
Pařízková Jana a Monika	1 000,00
Přichystal František	1 000,00
MDDr. Salvet Tadeáš	1 000,00
Šedivý Jaroslav	1 000,00
Šmudla Jan	1 000,00
Štychová Petra	1 000,00
Tarabová Alena	1 000,00
Vyskočil Vladimír	1 000,00
ZŠ Antonína Bratršovského	1 000,00
ZŠ Lesní v Liberci	1 000,00
Jonášová Naděžda	1 000,00
Lank Josef	1 000,00
Marková Markéta	1 000,00
Dobíášová Olga	1 000,00
ZŠ Jabloňová Lbc	1 000,00
Machová Martina	900,00
Albrechtová Andrea	800,00
Rindt Jan	800,00

Puchrik Marek	800,00
Zandalová Jana	800,00
Globus ČR - voříškiáda	639,00
Prauš Petr	600,00
Egermaierová Václava	600,00
Havič Jan	600,00
Kašpar Tomáš	600,00
Jirounková Hana	600,00
Nájemník Vilém	550,00
Janusová Iva	500,00
Brugovský Daniel	500,00
Cemus Jaromír	500,00
Hoffmann David	500,00
Janů Michaela	500,00
Lexová Barbora	500,00
Matušincová Miroslava	500,00
Mayer Jaroslav	500,00
Motyčková Zdenka	500,00
Ralková Markéta	500,00
Škodová Markéta	500,00
Slánský Jakub	500,00
Volesaková Veronika	500,00
Zárybnická Kateřina	500,00
Slovenák Václav	500,00
Syrovátka Karel	500,00
Biháry Dušan	488,00
Jirena Jaroslav	333,00
Bönischová Sandra	300,00

Buronová Zuzana	300,00
Juraši Josef	300,00
Klímová Šárka	300,00
Petráňová Dana	300,00
Ruláková Martina	300,00
Tobiášová Dana	300,00
Volaková Michaela	300,00
Voborová Veronika	300,00
Bc. Sulková Tereza	250,00
Nygrinová Nela	250,00
Vodhánělová Lucie	250,00
Hájková Veronika	200,00
Hasalová Dita	200,00
Hrubá Blanka	200,00
Ing. Mohwaldo Tereza	200,00
Jaukerová Michaela	200,00
Kubíková Martina	200,00
Kubištová Petra	200,00
Kulová Anna	200,00
Mikešová Hedvika	200,00
Müllerová Marcela	200,00
Nosková Kristýna	200,00
Peleškova Kamila	200,00
Ptáčková Kristýna	200,00
Stuchlá Marcela	200,00
Zlámaný Jan	200,00
Stejskalová Monika	150,00
Eiglová Renata	150,00

Kunstlerová Klára	150,00
Majorošiová Eva	150,00
Mudříková Eva	150,00
Vojtová Veronika	150,00
Bc. Brabec Martin	100,00
Horová Marcela	100,00
Kalus Jakub	100,00
Klířová Jana	100,00
Komendová Lucie	100,00
Kratochvílová Lada	100,00
Mrázová Šárka	100,00
Nguyenová Lucie	100,00
Palounková Věra	100,00
Sedlačková Lucie	100,00
Šelová Lenka	100,00
Švehlová Jana	100,00
Těšínská Lucie	100,00
Trkalová Michaela	100,00
Jarolímová Jana	80,00
Gorgosová Lenka	70,00
Brabec Michal	50,00
Klenovská Anna	50,00
Králová Sylvie	50,00
Pernická Miroslava	50,00
Pokorná Ivana	50,00
Štěpánová Věra	50,00
CELKEM	1 820 379,19

Děkujeme všem dárcům, kteří přispívají Zoologické zahradě Liberec.
Velmi si vážíme každého příspěvku.

Zajdová Romana
vedoucí ekonomického oddělení
zajdova@zooliberec.cz

Zebra Chapmanova / foto: J. Ambrožová

Technické oddělení

Cíle a úkoly technického oddělení se po léta nemění. I v roce 2018 byl tento úsek hlavně podporou ostatních středisek napříč organizací. Základní vizí je pak zlepšení současného stavu areálu tak, aby vyhovoval chovu zvířat v lidské péči a zároveň byl bezpečný a upravený pro všechny skupiny návštěvníků.

Dle platné legislativy byly průběžně zajišťovány a prováděny revize a kontroly strojů, budov, zařízení i školení zaměstnanců (BOZP, PO, profesní způsobilosti apod.)

Celoroční práce v jednotlivých sekcích technického oddělení:

Oprava a údržba externími dodávky:

Budovy a nemovitý majetek bylo nutné průběžně opravovat nejen vlastními pracovníky. V průběhu roku byly objednávány a koordinovány práce

zajišťované externími dodavateli. Tabulka 01 obsahuje soupis hlavních prací a dodávek, které byly významné nejen svojí cenou, ale i složitostí a profesní různorodostí. Každá z oprav byla jedinečná a vyžadovala pečlivost a uvážlivý přístup. Stejně jako každý rok se nezvládlo opravit vše. Požadavky pro absolutní spokojenost nemůžou a nejsou nikdy naplněny, ale to podstatné se v rámci možností podařilo zajistit.

Opravy vozového parku	394 459 Kč
Opravy ostatního strojního zařízení	202 624 Kč
Oprava a údržba movitostí za rok 2018 činila	597 083 Kč

Význačné opravy vozového parku a movitých věcí		
Mercedes Atego	celoroční opravy, pneumatiky	12 000 Kč
Iseki TM 3245		12 000 Kč
Peugeot Partner		15 000 Kč
Zetor 7745		19 000 Kč
Zetor Forterra		21 000 Kč
Peugeot Bipper		28 000 Kč
Honda-INSIGHT		34 000 Kč
Mitsubishi Fuso		35 000 Kč
Peugeot Boxer		43 000 Kč
Škoda-Fabie		49 000 Kč
Zetor 6913		68 000 Kč
zoo - ptáci dravci	opravy kamerového systému	11 000 Kč
Lidové sady	opravy pianina, dveřního skla	11 000 Kč
Gibon	opravy kávovaru, zmrzlinovače, chladicího pultu	25 000 Kč
Dětský koutek	lakování a tryskání zahradního nábytku	26 000 Kč
Formanka	opravy myčky, sporáků	28 000 Kč
Mrázáky	opravy čerpadel, mrazících a chladiřských boxů	52 000 Kč

Nový nátěr fasády pavilonu slonů / foto: Zoo Liberec

Výčet významějších oprav prováděných dodavatelsky - částka zaokrouhlena na tisíce včetně DPH:

Oprava a údržba nemovitostí		
Oprava a údržba nemovitostí za rok 2018 činila		3 246 953 Kč
Budova	Popis opravy	částka
exteriér a mobiliář	oprava informačního systému, maliřské práce	27 260 Kč
občerstvení „U Slona“	nátěr prken a krajinek, oprava elektroinstalace	27 320 Kč
elektroinstalace VO	výkopy, betonáž	30 000 Kč
rozlétavací voliéra malá	montáž a dodávka ochran. sítí na voliéry	30 000 Kč
dílny/garáže	výměna a montáž plastových oken	32 000 Kč
pavilon lachtanů	oprava elektroinstalace	43 000 Kč
stáje velbloud	demontáž, oplocení, oprava ohradníků, nátěr střechy	43 000 Kč
přístřešek „jezírko“	plastová travní krytina, oprava zastřešení	44 000 Kč
přístřešek „zebrý“	nátěr palisády, oprava schodů vyhlídky	44 000 Kč
bufet „Gibon“	optický závěsný propoj HP, oprava plynového kotle	45 000 Kč
oplocení a brány	opravy zábradlí u výběhů, oprava ohradníků, maliřské práce, elek. pohon na bránu	60 000 Kč
hospodářská budova	nátěr rampy, montáž zpevňující pásy na protipožární dveře	70 000 Kč
pavilon tropů	oprava elektroinstalace, výměny poškozených skel, přemístění radiových antén, dodávka a výměna ventilátoru	80 000 Kč
úprava vody	údržba pískového filtru, výměna elektropohonu	95 000 Kč
provozní budova	opravy výtahu zoo, rozšíření systému EZH	100 000 Kč
stáje osel somálský	maliřské práce, střecha	106 000 Kč
ubikace kozorožec dagestánský	oprava vodovodu a šachet, terénní úpravy	145 000 Kč
Divizna	oprava kotelny, maliřské práce	220 000 Kč
R klub	obklady a dlažby, stavební práce, oprava rozvodů, elektroinstalace a vytápění, výměna a montáž plastových oken	245 000 Kč
pavilon slonů	nátěr fasády, maliřské a natěračské práce, montáž a demontáž mostu	400 000 Kč
objekt Lidové sady	oprava sklepu, výměna ohřívače vody, výměna žlabů	512 000 Kč
komunikace „horní“	opravy výtluků, oprava komunikace u kozy šrouborohé	530 000 Kč

Základy pro buňku údržbáře v Centru ARCHA/ foto: Zoo Liberec

Opravy a údržba vlastními pracovníky:

Vlastní zaměstnanci prováděli celoročně opravy a údržbu zařízení areálu, zejména zámečnické, truhlářské a elektrikářské. V průběhu roku nešlo pouze o opravy, ale i o součinnost s dodavateli a subdodavateli z externích firem. Prováděly se opravy provozních prvků - od oprav šubrů až po výrobu transportních beden pro zvířata.

Úklid areálu a budov:

Pracovníci zajišťovali úklid areálu a budov a dále i každodenní rozvoz krmiv. Podíleli se na přípravě akcí pro veřejnost dle harmonogramu akcí např. Den Země, Den zvířat, Strašidelná zoo, večerní prohlídky zoo, osazení soch apod. Po dohodě s probační a mediační službou vypomáhala při úklidových pracích skupina vykonávající veřejně prospěšné práce.

Oprava a údržba vozového parku

Profesní řidiči během roku zajišťovali dovoz, zásobování a navážení materiálu na vlastní opravy. Dále plnili potřeby navážení a rozvozu krmiv po zoo, odvoz veškerých odpadů a biologických vzorků, odvoz hnoje, navážení parkosů a okusů. Prováděli také vlastní transport zvířat i mimo území republiky. Součástí dopravy bylo zajišťování vozidel pro služební cesty. Kontroly STK se prováděly dle časových termínů. Školení profesních řidičů a referentské zkoušky probíhaly na základě zákonných norem.

Zahradnická sekce

Areál zahrady byl udržován s cílem zachovat funkci zahrady i jako příjemné procházky udržovaným lesoparkem. Péče o lesopark zahrnovala údržbu vzrostlé zeleně pro zajištění bezpečnosti návštěvníků. Provedení

Nové chodníky v záchrané stanici Archa/ foto: Zoo Liberec

Investice 2018

Nehmotný majetek		cena
ekonomický program - VEMA		163 151 Kč
seriál „Češi zachraňují“		363 000 Kč
Celkem - nehmotný majetek		526 151 Kč
Hmotný majetek		
Stavební buňka - ARCHA		126 203 Kč
Štěpkovač - LASKI LS 160 PB		402 857 Kč
Teleskopický manipulátor MANITOU MLT 625 včetně paletizačních vidlí		1 846 385 Kč
Krouhačka kořenové zeleniny		205 700 Kč
Žirafí vyhlídka - Zastřešení vyhlídky a výměna dřevěných a ocelových prvků, spolufinacování společností OC NISA.		290 333 Kč
Přístřešek u SLONA - Zázemí pro návštěvníky a úprava gastrostánku, spolufinacování Nadací PRECIOSA		194 254 Kč
Pavilon paviánů - technické zhodnocení objektu. Zoo Liberec je dlouhodobě chovatelem paviánů pláštikových. Chovatelské zázemí je jedním z nejstarších v areálu Zoo Liberec. Cílem byla oprava chovatelského zázemí a expozičních prvků. Stávající ocelová konstrukce byla na hranici životnosti. Byla provedena oprava konstrukce a přilehlých stěn z umělých skal a vytvoření prosklené návštěvnické vyhlídky se zastřešením. Zlepšil se návštěvnický komfort a expozice nebude vyvolávat dojem morálně zastaralé ubikace. Současně došlo k opravě chovného zázemí s cílem částečně snížit energetickou náročnost objektu na vytápění.		1 679 580 Kč
ČAPÍ HNÍZDO - technické zhodnocení objektu. Cukrárna je významným prvkem ve spodní části zahrady. Provedla se o rekonstrukci provozovny cukrárny. Zařízení a technické rozvody v objektu byly dožilé jak po technické tak po morální stránce. Rekonstrukce výrazně zlepšila provozní a hygienické vazby v objektu. Rekonstrukce navazovala na umístění orloje do štítu objektu.		832 223 Kč
ČAPÍ HNÍZDO - ORLOJ Pro zatraktivnění lokality pro návštěvníky byl objekt cukrárny Čapí hnízdo doplněn o orloj, který nenáslušnou formou návštěvníky seznamuje s záchranářskými projekty Zoo Liberec ve světě. Orloj prezentuje také kampaň Zoo Liberec, která nese jméno Silent Forest - Asian Songbird Crisis (Němý les - Krize pěvců v jihovýchodní Asii). Předmětem projektu byla konstrukce mechanického orloje a jeho vestavba do štítové stěny historického objektu cukrárny Čapí hnízdo ve spodní části areálu Zoo Liberec. Orloj má ptačí symboliku, propagující EAZA kampaň 2017-2019 - Silent forest. Představuje ji šest vlajkových druhů ptáků z řádu pěvců. Orloj obsahuje mechaniku s pohybujícími se figurami ptáků, které se postupně objeví zrakovým návštěvníkům, přičemž se vždy ozve autentický ptačí zpěv daného druhu. Štít budovy je vhodně stylisticky doplněn tak, aby podtrhl motiv kampaně a jejich představitelů (př. koruna stromů, které vždy mezi cykly fungování orloje „ztichnou“, ...		667 359 Kč
ARCHA- technické zhodnocení objektu vytvoření recepce a rekonstrukce vstupních prostor pro návštěvníky		244 969 Kč
Rozšíření zpevněných ploch pod buňka a chodníků v areálu záchranné stanice ARCHA		220 170 Kč
Vytvoření zpevněná plochy pod biokontejner v areálu záchranné stanice ARCHA		121 695 Kč
WAP sloni - vysokotlaký horkovzdušný stroj MH 4M, Spolufinancované společností DACIA		80 464 Kč
Zvukařský MIX PULT BEHRINGER		42 194 Kč
Pavilon Sloninec -TZ zařazení z let minulých		286 415 Kč
Celkem - nehmotný majetek		7 240 800 Kč

Nové informační panely u pavíánů / foto: Zoo Liberec

Nové oplocení výběhu kozorožců dagestánských / foto: Zoo Liberec

výškových arboristických prací bylo zadáváno průběžně dle aktuálních potřeb externím dodavatelům.

Kvalitu zeleně nepříznivě ovlivňovalo letní sucho. Přítok do nádrže labutiho jezírka byl v průběhu léta minimální. Vzhledem k tomuto suchu nebyl funkční ani vodovod užitkové vody, který napájí vodní prvky pro zvířata a je využíván k zalévání vegetace.

Běžné zahradnické práce jako pletí, setí, hrabání a přesazování byly prováděny průběžně po celý rok. Rostliny a keře byly v průběhu roku chráněny pomocí vrstev štěrky a kůry. Expozice byly doplňovány dle požadavků jednotlivých zoologických oddělení o nové rostliny či keře. Významně byla doplněna zahrada o výsadby bambusu. Ten bude sloužit jako dekorace i jako krmná surovina.

Zahradníkům pomáhali v průběhu roku klienti, kteří měli práce v zoo jako součást léčebné terapie. Tito pracovníci velkou měrou pečovali o rostliny v celém areálu.

U budovy ZOO EXPO vznikla druhá etapa „krmné a ochutnávkové zahrady“. Tato akce byla provedena ve spolupráci se zahradnickou školou z Litomyšle, a to od úvodních ideových návrhů až k samotné realizaci za účasti studentů na odborné praxi.

Denní a noční vrátní, úklid

Denní vrátní pomáhali s chodem hlavního vstupu. V souladu s pracovní náplní na této pozici kontrolují permanentní vstupenky nebo vstupy ve speciálním režimu, předávají základní informace o chodu zahrady nebo o konaných akcích či případných omezeních pro návštěvníky.

Noční ostraha se starala o bezpečnost a ochranu areálu po jeho zavírací době a v nočních hodinách. Do povinností těchto pracovníků patří i koordinace s noční ostrahou v objektu Lidových sadů.

Během celého roku byl zajišťován i úklid návštěvnických prostor po celé zoo. Úklid se provádí denně v objektu vstupu a objektu ZooExpo. Dále byl zajištěn pravidelný a akutní úklid administrativních prostor zoologického oddělení, šaten na dílně a SEV DIVIZNY.

Během letní sezony se technické oddělení staralo o chod parkovacích ploch, jak v točně tramvaje, tak i v ulici Fibichova a Riegrova.

Investice a technické zhodnocení v roce 2018

Investiční činnost zahrnovala, jak věci nehmotného charakteru, tak i hmotných movitých či nemovitých věcí.

Energetika a spotřeby energií a PHM

Spotřeby základních dodaných energií a spotřeba PHM		
Technická komodita	počet jednotek	jednotka
Elektrická energie	1 072	MWh
Plyn	205 600	m ³
Spotřeba nafty	12 600	litrů
Spotřeba benzínu	3 700	litrů

Děkuji všem kolegům, celému technickému oddělení za jejich práci v roce 2018. Někteří v tomto roce teprve do zahrady přišli, jiní pracovní poměr ukončili. Poděkování ale patří všem, kteří pomáhali zrealizovat naše vize.

Ing. Radim Špringl
vedoucí technického oddělení
springl@zooliberec.cz

Rekonstrukce expozice paviánů plástíkových / foto: Zoo Liberec

Muntzák chocholatý / foto: J. Ambrožová

Zoologická zahrada pomocí své organizační složky Centrum pro zvířata v nouzi ARCHA zajišťuje provoz útulku pro opuštěná a nalezená zvířata ze zájmových chovů, záchranou stanici pro handicapované živočichy fauny ČR a ekogramotnost v těchto oblastech. Rok 2018 byl náročný z personálního hlediska, kdy dvě kolegyně odešly na mateřskou dovolenou a třetí na dlouhodobou nemocenskou. Přišli jsme tak o tři lidi, které bylo třeba nahradit v době nízké nezaměstnanosti a personální krize. Byl to nelehký úkol, několik pokusů nevyšlo, ale nakonec se podařilo najít adekvátní náhradu. V roce 2018 se podařilo zrealizovat i některé stavební úpravy centra. Nejviditelnější je celková rekonstrukce recepce útulku, kdy bylo třeba starý, rozpadající se a moči nasáklý nábytek vyměnit za nový. Ve výběžích psů přibýlo zastínění části prostoru, aby se výběhy daly využívat i v parných dnech. Dále byla v areálu centra instalována stavební buňka, kam se přemístilo nářadí a zařízení na údržbu areálu a uvolnilo se tak místo v garážích. V neposlední řadě vznikly dvě nové branky v oplocení záchrané stanice, pro snazší údržbu prostoru za plotem stanice a zpevněná plocha pod kontejner na trávu.

Útulěk pro opuštěná a nalezená zvířata ze zájmových chovů

V rámci hlavní činnosti útulku, tj. odchyt zvířat na území města Liberce a některých dalších obcí, péče o ně a navracení zpět majiteli, nebo předání do náhradní péče, byla poskytnuta péče 440 psům a 292 kočkám. U psů se jedná o nejnižší číslo od roku 2006, kdy přešel útulek pod Zoo Liberec. Sociální síť velmi napomáhá s dohledáním majitelů, takže

celá řada zvířat nemusí vůbec projít útulkem a útulek slouží pouze jako zprostředkovatel mezi nálezci a majiteli zvířat. Držíme stále vysoké procento navracení psů původním majitelům, a to 65,23 %. V letošním roce jsme zaznamenali i nebývale velké procento kočiček navracených původnímu majiteli, tj. 12,67 %, což je zvýšení o desetnásobek oproti jiným letům. V roce 2018 bylo i nebývale nízké procento přijatých koťat, a to pouhých 40 % ze všech přijatých koček, což je o 20 % méně, než je obvyklé. Bylo uskutečněno 410 výjezdů k odchytům zvířat nebo likvidaci kadáverů. V nočních hodinách prováděli odchty strážníci Městské policie, kteří do útulku umístili 52 psů. V průběhu roku útulek poskytl útočiště deseti psům odebraným úřady pro týrání. V této souvislosti se

Nová recepcce / foto L. Čápková

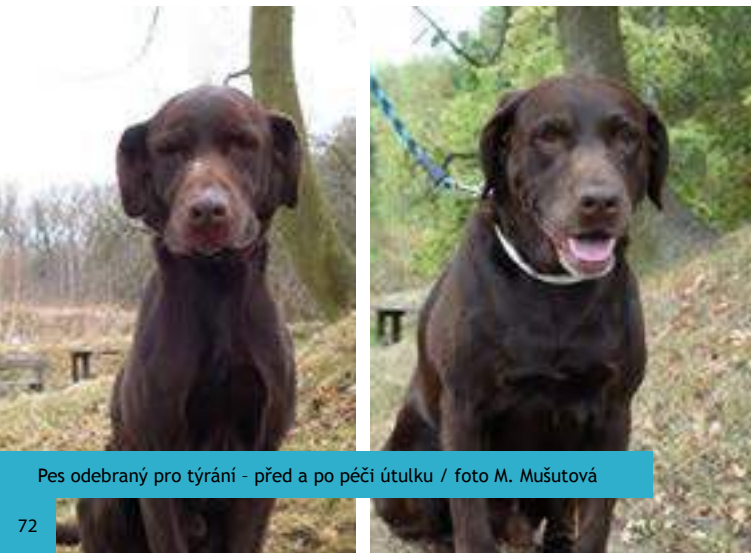
do útulku dostali také tři z pěti odebraných psů plemene československý vlčák, kteří prověřili profesionalitu zaměstnanců útulku. Nejstarší ze psů, který se nebyl schopný postavit na nohy a neměl srst na 70 % těla, musel být nakonec ze zdravotních důvodů utracen. Zbývající dva, ze strachu útočné psy, se podařilo zvládnout natolik, že mohli jít po uplynutí marné lhůty do nových domovů. Centrum ARCHA také podalo jeden podnět na prošetření přestupku proti zákonu na ochranu zvířat proti týrání za opuštění zvířete a zanedbání veterinární péče u feny zlatého retrívra, kterou majitel opustil s častým krvácením z nosu způsobeným rostoucím nádorem v nose.

Kromě běžné péče o svěřence útulku, která mnohdy nebývá jednoduchá, jelikož se do útulku dostávají zvířata zanedbaná a je třeba je léčit a ošetřovat, je další činností útulku regulace populací zdivočelých ko-

Uhnivající končetina u kocoura / foto M. Mušutová

ček. V rámci kastračního programu sponzorovaného z Ekofondu Statutárního města Liberec bylo vykastrováno 37 jedinců. Z toho bylo 25 koček a 12 kocourů. Dvanáct jedinců bylo vypuštěno zpět do lokality. Ostatním i méně socializovaným kočkám se podařilo najít nový domov, kde se o ně postarají ve všim všudy, včetně případné veterinární péče, a ne jen příkrmováním na lokalitě. U jednoho již vykastrováno kocourka musela být následně provedena euthanasie ze zdravotních důvodů. V rámci projektu byly ošetřeny následující lokality: Rochlice, Vesec, sídliště Kunratická, centrum města, Pavlovice, Růžodol. Jednotlivci byli odchyceni i z následujících čtvrtí: Ostašov, Janův Důl, Krásná Studánka, Perštýn a Alšova ulice. V rámci projektu byla zakoupena i odchytová klec. V roce 2018 byl z Ekofondu podpořen i projekt: „Podpora pohody zvířat v útulku“, který řeší nákladnější veterinární zákroky nad rámec rozpočtu. V rámci projektu bylo provedeno sedm operací a pět Rtg vyšetření. Byl proveden operační zákrok u kř. mastifa, kdy došlo k odstranění nádůrku očního víčka, který překážel psovi ve vidění. Dále pak byl ampu-

Pes odebraný pro týrání - před a po péči útulku / foto M. Mušutová

tován zlomený, uhnívající ocas kříženci střední velikosti. V březnu to byl rentgen a operace torze žaludku u feny většího křížence. V dubnu jsme nechali odoperovat rektální kýlu staršímu kříženci ši-tzu. V květnu jsme byli nuceni řešit tržnou ránu a obnažený loketní kloub na noze u polodivokého kocoura. Rány na noze se však nehojily a nakonec jsme tedy museli nohu amputovat. V červnu se do útulku dostal rezavobílý kocour s uhnívající zadní končetinou. Díky amputaci se kocourovi podařilo zachránit život. V červenci jsme rentgenovali kočičku, která výrazně kulhala na zadní končetinu. Rentgen odhalil starou zhojenou zlomeninu páneve a luxaci kyčelního kloubu se značnými změnami. Kulhání tedy bylo chronické, i přesto se podařilo kočičce najít nový domov. Dále se rentgen dělal u kočičky a kocoura, kteří byli srazeni autem. Rentgen odhalil v obou případech zlomenou pánev. U obou se pánev zhojila. Všem zvířatům ošetřeným v rámci projektu se podařilo v průběhu roku najít nové domovy.

ukazatel	PSI	KOČKY
	počet	počet
celkem přijato za rok 2018	440	292
zůstalo z předchozích let	26	9
nově zaevidovaných	274	269
z Liberce	222	233
z ostatních obcí	52	36
vráceno původnímu majiteli	287	37
osvojeno	153	205
vypuštěno na původní lokalitu	0	18
euthanasie	5	24
úhyn (nález, panleukopénie)	0	4
útěk (z procházky, z přepravy při převozu)	0	2
zůstalo do dalšího roku	21	11

Činnost Centra v roce 2018 podpořily tyto organizace:

B&F s.r.o. výroba chovatelských potřeb, Bauhaus Liberec, Billa Jablonec nad Nisou, Comdata Group, Decathlon Liberec, DENSO Liberec, Dětský domov Semily, DoliCafe s.r.o., Dům s pečovatelskou službou Burianova, Krejčího, Farma pod Ještědem, Globus ČR, Hill's, Koronární jednotka KNL, Kvalita HPQ Český Dub, Liberecký tenisový klub, MEGA knihy Liberec, MŠ Jablůňka, OSAPO Liberec, PET Center Plaza, Philips Česká republika s.r.o., Pohřební služba M. Bartoňová, Psi hvězda s.r.o., návštěvníci restaurace U Hokejky + kapela Ratejna a Masakr, SK Carate Shotokan Liberec, SPD Liberec, Spectrum Brands Česká Lípa, SPŠ textilní Liberec, SŠSSD Liberec-maturanti 4AR, 4PED, 2ND, 3ND, 4SA a 4SB, TECHNOINDUSTRY Liberec, VERITON Liberec, ZŠ Český Dub, ZŠ Husova, ZŠ Jabloňová, ZŠ Janov nad Nisou, ZŠ Kaplického, Liberec, ZŠ Malá Skála, ZŠ pro tělesně postižené Liberec, ZŠ Rychnov u Jablonce nad Nisou, ZŠ U Soudu, Zvěrokruh Jablonec nad Nisou.

Veliké poděkování patří také bezejmenným dárcům, kteří v průběhu roku přispěli na činnost Centra celou řadou materiálních či drobných finančních darů - konzervy, granule, pamlsky, deky, pelišky, steliva, vodítka, léčiva - přípravky na odčervení, odblešení.

Finanční dary byly využity na financování vlastních podílů u grantů, které v průběhu roku probíhaly:

„Regulace populací toulavých koček na území města Liberce“ - poskytovatel dotace Ekofond SML; vlastní podíl činil 9 723,70 Kč.

„Podpora pohody zvířat v útulku“ - Ekofond SML; operace zvířat nad rámec rozpočtu - vlastní podíl činil 7 067,70 Kč.

„Personální posílení záchranné stanice v Liberci“ - poskytovatel dotace

Liberecký kraj; pracovní výpomoc na péči o trvale handicapované živočichy přes hlavní sezónu. Projekt pokračující z roku 2017. Vlastní podíl pro tento rok činil 19 124 Kč.

„Pořízení odchytových pomůcek pro záchrannou stanici“ - Liberecký kraj; vlastní podíl 12 821,16 Kč.

Záchranná stanice pro handicapované volně žijící živočichy

V roce 2018 bylo do záchranné stanice pro volně žijící živočichy přijato 1048 zvířat.

ARCHA obstarává v rámci Národní sítě záchranných stanic území pověřených obcí s rozšířenou působností: Liberec, Jablonec nad Nisou, Frýdlant.

V roce 2018 jsme přijali zvířata 101 druhů (z toho 941 ks volně žijících jedinců, 107 ks domácích, exotických a zavlečených). 53 % volně žijících zvířat se podařilo vrátit zpět do volné přírody.

V rámci záchranných transferů jsme dále přenesli 1484 ks obojživelníků metodou dočasných bariér + řádově tisíce ks přímým odchytom.

Uskutečnili jsme 436 výjezdů k odchytům a 44 výjezdů na záchranné transfery.

Nejpočetnějším přijímaným druhem byl netopýr hvizdavý - 314 ks. Ty odchytáváme většinou z důvodu proniknutí do vnitřků budov a probuzení z hibernace (36 % příjmů). Další nejčastější příčinou příjmů zvířat byla zranění (27 %) a dále osiřelá, opuštěná či z hnízda vypadlá mláďata (22 %).

přehled přijatých živočichů v roce 2018

zvířata volně žijící				zvířata domácí exotická, zavlečená	
druh zvířete	počet ks	druh zvířete	počet ks	druh zvířete	počet ks
Bažant obecný	2	Ořešník kropenatý	1	alexandr růžový	1
Bělozubka tmavá	2	Pěnice černohlavá	3	amadina Gouldové	1
Budniček lesní	1	Pěnice pokřovní	1	Andulka vlnkovaná	2
Čáp bílý	2	Pěnkava jíkavec	3	Fretka tchořovitá	1
Čáp černý	1	Pěnkava obecná	6	Gekon sp.	1
Čečetka zimní	1	Plich velký	3	Gekončík noční	1
Červenka obecná	1	Poštołka obecná	33	Holub domácí	53
Drozd kvičala	20	Potkan obecný	1	Kachna domácí	2
Drozd zpěvný	6	Prase divoké	2	kakariki rudočelý	1
Holub hřivnáč	15	Puštík obecný	3	Korela chocholatá	8
Hrdlička zahradní	11	Rehek domácí	5	Králík domácí	9
Hyl obecný	2	Rehek zahradní	5	Křečík džungarský	2
Jestřáb lesní	2	Ropucha obecná	1	Leguán zelený	1
Ještěrka živorodá	1	Rorýs obecný	40	Morče domácí	5
Jezevec lesní	2	Sojka obecná	7	Osmák degu	3
Ježek východní	56	Srnec obecný	43	Ovce domácí	1
Ježek západní	30	Straka obecná	13	Potkan obecný laboratorní	1
Jiřička obecná	4	Strakapoud malý	3	Psík mývalovitý	1
Kachna divoká	16	Strakapoud velký	15	Rozela pestrá	1
Kalouš ušatý	1	Strnad obecný	1	Užovka červená	1
Káně lesní	14	Sýkora babka	2	Zebříčka pestrá	1
Konipas horský	2	Sýkora koňadra	8	Želva čtyřprstá	3
Konopka obecná	1	Sýkora lužní	6	Želva mississippiská	1
Kos černý	55	Sýkora modřinka	16	Želva nádherná	1
Krauhjec obecný	4	Sýkora uhelníček	1	Želva ozdobná	3
Králíček obecný	2	Šoupalek krátkoprstý	1	Želva zelenavá	1
Krkavec velký	1	Špaček obecný	6	Želva žlutohnědá	1
Křivka obecná	1	Užovka obojková	1		
Kukačka obecná	2	Veverka obecná	26		
Kuna skalní	18	Vlaštovka obecná	2		
Labuť velká	17	Volavka popelavá	1		
Liška obecná	6	Vrabec domácí	4		
Luňák hnědý	1	Výr velký	1		
Netopýr Brandtův	2	Zajíc polní	17		
Netopýr hvizdavý	314	Zmije obecná	5		
Netopýr pestrý	16	Zvonek zelený	1		
Netopýr rezavý	9	Žluna zelená	4		
Netopýr ušatý	1				
Netopýr večerní	3	celkem	941	celkem	107

Některé zajímavé případy

- **Mládě čápa černého**

Jedním z nejzávažnějších pacientů roku 2018 bylo mládě čápa černého, které se pohybovalo po rychlostní komunikaci poblíž Rynoltic a bylo zesláblé. Dlouhou dobu jsme ho museli krmit uměle, neboť nechťelo přijímat potravu. Bohužel nebylo včas dostatečně silné pro vypuštění a nezvládlo by odlet na zimoviště. Navíc začalo časem projevovat příznaky imprintingu. Protože pro dlouhodobý pobyt čápů nemáme v ARŠE ideální podmínky, předali jsme ho jiné záchranné stanici (ZS Hrachov).

- **Zraněný jezevec**

Hodně práce jsme měli s mladou samičkou jezevce, kterou na rychlostní silnici před kruhovým objezdem na Jablonec nad Nisou srazilo auto. Měla vnitřní krvácení a byla v bezvědomí. Několik dní dostávala infuze, potom jsme ji cca 14 dní krmili mletým masem pomocí stříkačky. Záchrana byla úspěšná a po pěti týdnech jsme ji mohli vypustit zpět do přírody.

- **Labutě - zranění i otrava olovem**

V uplynulém roce jsme přijali 17 labutí. Častým důvodem příjmu - jako obvykle - byla zranění od rybářských háčků a vlasců. Obří háček, který probodl labuti nohu, se podařilo vytáhnout. Trvalo však mnoho dní, než se labuť byla schopná postavit a začít chodit. Takové štěstí bohužel nemělo labutí mládě z Příšovic - vlasec mělo utažený kolem nohy už delší dobu, takže i když jsme ho odstranili a ihned nasadili léčbu, noha nakonec odumřela a museli jsme přistoupit k euthanasii.

Jiného labutího pacienta, kterého jsme přijali s podivnými příznaky se

Mládě čápa černého / foto: L. Čáповá

Noha zaškrcená vlascem / foto: I. Hancvenclová

Podání infuze u jezevce / foto: L. Čáповá

také zachránit nepodařilo - byl zcela apatický, načepýřený, na první pohled nebyla jasná příčina. Až rentgen odhalil, že má v žaludku brok, který zřejmě spolkl s vodním rostlinstvem. Krevní testy odhalily, že labuť má těžkou otravu olovem. Jediný brok dokázal způsobit tak závažný stav a následně bohužel i smrt této labutě. Přes naše velké úsilí se její stav zhoršoval, objevily se i křeče a museli jsme ji utratit, aby více netrpěla.

Realizované záchranné transfery

V lokalitě Lukášovská - Harcov bylo přeneseno 208 obojživelníků. Jednalo se opět o velmi nízký počet přenesených žab. Po zkušenosti z loňska jsme již ani nestavěli zpětnou bariéru, neboť v ní byl minimální záchyt. Neuprojevilo se to na zvýšení počtu přejetých žab (ten byl stejný jako v předešlém roce).

V lokalitě Mšenská - Kunratice bylo odchyceno 1276 obojživelníků, což je nejúspěšnější záchyt ze všech dosavadních. Zajímavý je též vysoký počet přenesených čolků oproti minulým letům.

Záchranný transfer probíhal metodou instalace mobilních bariér (fólie) a zachytávání zvířat v zemních pastech (zapuštěná plastová vědra). Pasty byly minimálně dvakrát denně kontrolovány a odchycení obojživelníci přenášeni přes komunikaci do okolí rozmnožiště. Bariéry byly (vzhledem k březnovým mrazům) instalovány až 4. 4. a zlikvidovány 25. 4. 2018.

Neplánovaný záchranný transfer jsme provedli na nově zrekonstruovaném Lesním koupališti v Liberci. Dne 7. 6. 2018 jsme byli občany upozorněni, že v koupališti se nachází velké množství žabek, které se snaží vylézt z vody na souš. Vzhledem k tomu, že břehy jsou kolmé a vysoké, nemohly se z vody dostat a na místě se nacházela i řada již uhynulých jedinců. Na místě jsme našli žabky v řádu stovek až tisíců, uhynulých

zhodnocení příjmu přijatých živočichů v roce 2018		počty zvířat přijatých z území obcí s rozšířenou působností	
ukazatel	počet ks	obec	počet ks
přijato	1048	Liberec	619
vypuštěno	491	Jablonec nad Nisou	326
úhyn, euthanasie	369	Frydlant	35
předáno jinému zařízení	6	Turnov	23
osvojení	36	Česká Lípa	12
vráceno majiteli	11	Tanvald	8
kadáver	63	Děčín	5
nepřijat - výjezd (posouzení situace, nezdařený odchyt...)	22	Mnichovo Hradiště	5
únik	8	Železný Brod	4
ztráta (zabit predátorem)	0	Jičín	3
v držení do dalšího roku	42	Nový Bor	2
		Jilemnice	1
		Rumburk	1
		Varnsdorf	1
		Ústí nad Labem	1
		Žďár nad Sázavou	1
		Trhové Sviny	1

záchranné transfery obojživelníků v roce 2018			
lokalita Liberec - Lukášovská, Starý Harcov		lokalita Liberec - Mšenská, Kunratice	
druh	počet ks	druh	počet ks
Ropucha obecná	95	Ropucha obecná	774
Skokan hnědý	96	Skokan hnědý	436
Čolek obecný	11	Čolek obecný	42
Čolek horský	6	Čolek horský	24
Celkem obojživelníků	208	Celkem obojživelníků	1276

jsme viděli desítky. Břehy pro ně byly nepřekonatelné. Na východní straně, kde se jich nacházelo nejvíce, je sice umístěna hladká deska, která má umožňovat výlez, bohužel byla nefunkční. K zabránění větších úhyňů jsme provedli nouzový záchranný transfer. Odlovili jsme většinu spatřených žabek. Vzhledem k tomu, že byly v různých stádiích metamorfózy, rozhodli jsme se nevypouštět je na břeh v místě odlovu, ale vypustili jsme je v jiné vhodné lokalitě. Transfer probíhal po 3 dny, poté již byl zajišťován pracovníky města.

Odchovy

Ve stanicí máme samozřejmě i takzvané trvalé handicapy - zvířata, která z různých důvodů nebylo možné vypustit na svobodu. V loňském roce jsme se dočkali od dvou párů káňat lesních 4 mláďat, pár poštolek obecných odchoval také 4 vlastní mláďata. Takto odchované dravce jsme v létě vypustili do přírody.

Poděkování za finanční podporu záchranné stanice

Národní síť záchranných stanic - příspěvek na provoz (386 732 Kč)
Liberecký kraj - příspěvek z grantového programu Program podpory péče o zvířata v nouzi na projekty: „Pořízení odchyťových pomůcek pro záchrannou stanici“ (47 320 Kč) a „Personální posílení záchranné stanice v Liberci“ - přesah z roku 2017 (celková podpora 94 000 Kč)
Ministerstvo životního prostředí ČR - příspěvek z Programu péče o krajinu na realizaci záchranného transferu obojživelníků (18 948 Kč)
Virtuální adopce trvalých handicapů - Ivana Karkošová (3 000 Kč), K+K+J Tomanovi (5 000 Kč), trampská osada T.O.W.B. (3 000 Kč), Jana Vojtíšková a Karolína Špalková (1 500 Kč), Robert Žejglic (5 000 Kč),

Odchov mláďat trvale handicapovaného páru poštolek / foto: I. Hancvenčlová

Ekologická výchova

V roce 2018 se v Centru pro zvířata v nouzi zrealizovalo 19 výukových programů na téma fungování útulků a záchraných stanic. Celkem navštívilo výukové programy 315 žáků a 25 učitelů.

Kromě placených výukových programů proběhlo i 18 komentovaných prohlídek, většinou jako odměna za dary. Těchto exkurzí s výkladem se zúčastnilo 187 účastníků z řad starších dětí a dospělých a 143 dětí školkových.

Od 13. do 18. srpna proběhly, pro předem přihlášené zájemce, komentované prohlídky záchrané stanice, kterých se zúčastnilo 78 lidí. V roce 2018 se Centrum ARCHA prezentovalo i na akcích mimo areál, jako byly např. loučení s létem na Zvířeticích a regionální soutěž kroužků myslivosti Zlatá trofej, kde byla prezentována činnost záchrané stanice, dále beseda v komunitním centru Konopná na téma péče o pozdní mláďata ježků, či akce „Konzerva pro útulek“ v ZŠ Ostašov, kde byla

žákům představena činnost útulku pro opuštěná a ztracená zvířata.

Z akcí pro veřejnost se osvědčilo tzv. „Jarní vyvětrání útulku“, které proběhlo 30. 3. 2018. Pro zájemce o venčení psů byla připravena pětikilometrová trasa s kontrolními body. V Centru ARCHA si pak zájemci za odměnu vyrobili velikonočního zajíčka z lízátko, kterého si odnesli domů. Tato akce zaujala 30 návštěvníků.

Na závěr bych chtěla poděkovat za pomoc a spolupráci kolegům ze Zoo Liberec, pracovníkům veterinární kliniky v Růžodole, strážníkům Městské policie Liberec, pracovníkům odboru životního prostředí Magistrátu města Liberce, pracovníkům ÚVR ČSOP a kolegům ze záchraných stanic pro handicapované živočichy, pracovníkům AOPK a pracovníkům Krajského úřadu pro Liberecký kraj - resort životního prostředí a zemědělství, jmenovitě panu Ing. Petru Havlíčkovi za vstřícnost a pomoc při řešení právních záležitostí týkajících se provozu záchrané stanice, dále manželům Zdeňkovi a Daniele Jahodovým a Miroslavu Půlpánovi za spolupráci při monitorování a odchytu handicapovaných labutí. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat farmě krmného hmyzu Milan Bažant & spol. za celoroční zajištění krmných červů zdarma a dobrovolníkům, kteří nám pomáhají s venčením psů.

ARCHA

Centrum pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec

Ostašovská 570

460 11 Liberec

Tel.: 485 106 412, 602 774 104 (psi a kočky)

728 040 610 (ostatní zvířata)

utulek@zooliberec.cz

archa.zooliberec.cz

komentovaná prohlídka ZS / foto L. Čápová

Z nového programu Ptačí svět / foto: SEV DIVIZNA

Středisko ekologické výchovy při Zoo Liberec DIVIZNA v roce 2018

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, osmnáctý rok třetího tisíciletí byl také osmnáctým rokem existence DIVIZNY. V lidském životě je to okamžik vstupu do dospělého života. Dovolte mi proto ohlédnout se do minulosti a připomenout něco málo z jejího života.

Semínko budoucí DIVIZNY vyklíčilo v roce 2000. Ranné dětství strávil semenáček pod střechou libereckého magistrátu a s dětmi na vycházkách do přírody. Ve čtyřech letech se jeho pěstouni rozhodli vzít jej poprvé na výlet do Sedmihorek. Tady se uskutečnilo první setkání ekologicky zaměřených pedagogů. Ve společnosti nadšených tetiček a strýčků rostl semenáček jako z vody a byl stále aktivnější, bylo proto potřeba poskytnout mu větší prostor. V šesti letech se mladá DIVIZNA přestěhovala do nového domu. V rekonstruované budově bývalého hostince „Náš domov“ (liberečáci této kultovní hospodě neřekli jinak než „U opic“) našla rodina DIVIZNY mnohem vhodnější zázemí a mohla se rozrůst o další členy. Ve věku, kdy rodiče pořízují dětem domácí zvíře, získala jich předškolačka DIVIZNA hned několik desítek. V roce 2006 se totiž připojila k Zoo Liberec a stala se jednou z jejích organizačních složek. Protože si ráda hrála na zahradě, vybudovali tady pro ni v roce 2008 přírodní zahradu s prožitkovou stezkou. V té době už nebyla v ekovýchově žádným nováčkem. S dětmi si ráda hrála od začátku, ale v roce 2009 získala také akreditaci pro vzdělávání pedagogů a začala se věnovat různorodým projektům (SEV DIVIZNA školám, SEV DIVIZNA pedagogům, Slunce v ZOO, Živly kolem nás - badatelsky a tvořivě). Ve třinácti letech

byla už v EVVO tak dobrá, že jí byla svěřena veškerá vzdělávací činnost v rámci zoologické zahrady. Vzdělávání je však také třeba kompenzovat sportem - dospívající DIVIZNU jste mohli nejen v Liberci zahlédnout na různých terénních exkurzích, ale také na kole - účastnila se cyklojízdy městem, projektu „Do práce na kole“, propagovala „Auto napůl“. Mezi cyklisty pak posbírala desítky kol, která odeslala do Afriky. Účastnila se mnoha akcí pro veřejnost, pořádaných zoologickou zahradou. Jako patnáctiletá rozšířila svou vzdělávací činnost také na kolegy z ostatních zoo - připravila pro ně projekt „Vzdělávání zoopedagogů“, do kterého se zapojilo 16 zoologických zahrad z České republiky a Slovenska. Zkoušku z dospělosti složila DIVIZNA už v roce 2017 - úspěšně prošla certifikačním procesem a získala titul EV+ (Certifikovaný poskytovatel environmentální výchovy).

Počet výukových programů pro děti startoval v roce 2000 na čísle deset. Dnes DIVIZNA realizuje ročně na 300 programů v 50 družích. Programy projdou tisíce dětí, stovky pedagogů se účastní vzdělávacích akcí, další tisíce lidí pak DIVIZNA osloví na akcích pro veřejnost. Plným právem tedy v roce 2018 DIVIZNA oslavila plnoletost. Co jí popřát do dospělosti? Nadšený tým zahradníků, dostatek čisté vody, stálý vítr, který její semínka roznese do dálek, pevnou půdu pod nohama a odvahu růst stále výš. Všechno nejlepší, milá DIVIZNO!

za SEV DIVIZNA
Kateřina Pecinová

KDO JSME?

SEV DIVIZNA je denní specializované pracoviště na podporu a realizaci environmentální výchovy a v této oblasti poskytuje následující služby:

1. realizuje ekologické výukové programy pro děti z mateřských škol, žáky základních a středních škol. Výukové programy vedou zkušení a odborně zdatní lektori:
 - používáme interaktivní formy a metody,
 - preferujeme kontakt s přírodou a výchovu prožitkem,
 - reagujeme na aktuální témata,
 - pomáháme školám v realizaci průřezového tématu RVP - environmentální výchova
2. pořádá odborné semináře, exkurze či dílny pro studenty pedagogických fakult, pedagogické pracovníky, vedoucí dětských kroužků a oddílů, širokou veřejnost atp.
3. realizuje výukové aktivity v areálu Zoo Liberec (výukové programy, komentované prohlídky...)
4. realizuje osvětové akce pro širokou veřejnost
5. zajišťuje metodickou pomoc koordinátorům EVVO na školách, metodickou pomoc pro zpracovávání ŠVP
6. zpřístupňuje knihovnu publikací k ekologické výchově a půjčuje ne-tradiční výukové pomůcky
7. komunikuje s ostatními organizacemi realizujícími EVVO v regionu i po celé republice
8. spolupracuje s ostatními zoologickými zahradami v oblasti vzdělávacích aktivit (metodika, inspirace, profesní růst...)
9. koordinuje síť škol v Libereckém kraji se zájmem o ekologickou výchovu (M.R.K.E.V., Ekoškola, ŠUŽ)

Poslání SEV DIVIZNA

SEV DIVIZNA svými aktivitami prostřednictvím environmentální výchovy podporuje a rozvíjí zodpovědnější chování a úctu lidí ke všemu živému i neživému, tradicím, přírodě, krajině i planetě.

Jaké je naše pojetí environmentální výchovy?

Environmentální výchova vede ke kladnému vztahu k přírodě, k respektování přírodní a kulturní pestrosti a posiluje sounáležitost s celkem. Člověk chápe důsledky svého chování, přijímá zodpovědnost za svá rozhodnutí a jedná dle zásad uvědomělé skromnosti.

SEV DIVIZNA pro školní kolektivy - ekologické výukové programy a jiné výukové aktivity

Naš lektorský tým nabízí mateřským, základním a středním školám širokou nabídku ekologických výukových programů, které mají podobu dvou až tříhodinových bloků či půldenních exkurzí, a výukové aktivity v areálu Zoo Liberec.

Všechny ekologické výukové programy a výukové aktivity se dotýkají průřezového tématu Environmentální výchova (v některých případech Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, popřípadě Osobnostní a sociální výchova) a reagují tak na platné RVP.

Stejně jako v minulých letech, i letos využili služeb našeho střediska studenti z Pedagogické fakulty Technické univerzity Liberec. Nabídl jsme jim ukázky našich programů jako inspiraci pro jejich další práci. Celkem proběhlo 317 programů, kterých se zúčastnilo 6163 dětí, 65 % programů se uskutečnilo v terénu. Celkem bylo odučeno 770 hodin.

	MŠ	ZŠ	SŠ	VŠ
Počet programů:	49	247	15	6
Počet účastníků:	913	4846	325	79

SEV DIVIZNA pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogické fakulty a další zájemce

V roce 2018 uspořádalo SEV DIVIZNA celkem 14 vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogických fakult, pracovníky školských zařízení a středisek ekologické výchovy, vedoucí zájmových kroužků i další zájemce z řad veřejnosti. Z těchto 14 akcí bylo 8 odborných seminářů, 3 tvořivé dílny, 1 workshop, 1 odborná přednáška a 1 exkurze. Celkem absolvovalo realizované akce 286 účastníků.

• EAZA kampaň Silent Forest

Kampaň zoologické zahrady „Silent Forest“ v loňském roce probíhala na plné obrátky. V SEV DIVIZNA vznikl nový krásný, nástěnný, ptačí, nadčasový „kalendář“. Najdete v něm spousty zajímavostí ze života ptáků nejen našich, ale i těch indonéských. Můžete se v něm dovědět, jakým různým nástrahám musí čelit ptáci ze strany lidí, kromě jejich vlastních starostí.

Pro děti je pak dolní část kalendáře k dostřžení, kde si mohou něco vyrobit nebo zahrát. Koupí kalendáře podpoříte myšlenky kampaně a prožijete rok plný zážitků s našimi opeřenými spoluobyteli. Neváhejte a navštivte <https://www.zooliberec.cz/ptaci-rok-kalendar.html>, kde si můžete kalendářem zalistovat virtuálně, nebo pak přijďte rovnou do

zoo, kde si na pokladně můžete prohlédnout celý kalendář na živo.

Díky podpoře Libereckého kraje vznikl nový ekologický výukový program „Ptačí svět“, který je zaměřený právě na pozorování ptáků a informování žáků o současných problémech s vyhoubením některých druhů v Indonésii. Program tak propojuje vzdělávací činnost Zoo Liberec s ekologickými vzdělávacími cíli SEV DIVIZNA. Během podzimu jsme v SEV DIVIZNA odpilotovali 10 programů s žáky 3., 4. a 5. tříd, pro které je určen. Díky této spolupráci jsme pak mohli program upravit a nabídnout dalším školám v nabídce na příští rok.

Všem třídám, které se na pilotizaci podílely, moc děkujeme. Máme radost, že můžeme nabídnout další kvalitní program.

• Síť škol v projektu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy)

V rámci projektu M.R.K.E.V., který finančně podporuje na celonárodní úrovni Ministerstvo životního prostředí, byla vytvořena síť škol s hlubším zájmem o rozšíření svých aktivit v environmentální výchově. V Libereckém kraji tento projekt koordinuje SEV DIVIZNA a v současné době je do něj zapojeno na 673 škol z celé České republiky, z toho 63 škol je z Libereckého kraje.

Zapojené školy mají možnost využít cenné služby, např. pravidelnou rozesílku časopisu pro ekogramotnost Bedrník, zaslání informací i materiálů o ekologii, trvalý přístup do elektronického archivu Bedrníku či k aktuálním publikacím a pomůckám. Školy jsou informovány nejen o akcích zaměřených na ekologii v regionu, ale i o možnostech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a financování rozvoje ekologické výchovy.

Síť škol M.R.K.E.V. významně finančně podporuje Liberecký kraj.

- **Seminář nové cesty v EV (Sedmihorky)**

Pro pedagogy jsme v roce 2018 připravili v rámci tradičního podzimního setkávání workshop Environmentální výchova - nové cesty v Sedmihorkách. Hlavní téma bylo „Učíme se venku“, které se objevovalo jak v hlavní přednášce, tak v prezentovaných ukázkách výukových programů např.: Geopark Český ráj, Cizí slovo biodiverzita, Náruč stromů, Tajemství školy za školou. Na závěr setkání jsme všichni vyrazili do terénu na exkurzi Pramínky a rybníčky Hruboskalska. Zájem o téma a setkání byl velký a získali jsme kladnou zpětnou vazbu. Sešlo se 46 účastníků.

Seminář finančně podpořil Liberecký kraj.

- **Specializační studium pro školní koordinátory EVVO**

V letech 2017 a 2018 probíhalo specializační studium pro školní koordinátory EVVO v regionu NUTSII Severovýchod (v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji). Specializační studium probíhá na základě vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků a naplňuje krajské koncepce EVVO. Studium společně připravily a realizují SEV DIVIZNA (Liberecký kraj), Ekocentrum PALETA (Pardubický kraj) a Středisko ekologické výchovy SEVER (Královéhradecký kraj). Tato střediska se systematicky a dlouhodobě zabývají vzděláváním pedagogů v této oblasti a působí jako krajská koordinátoři sítě M.R.K.E.V. Do studia se přihlásilo 25 pedagogů (8 z Libereckého kraje), kteří absolvovali 250 hodin přímé výuky. V říjnu 2018 všichni studenti obhájili své závěrečné práce a úspěšně složili závěrečné zkoušky. Studium našich pedagogů významně podpořil Liberecký kraj.

- **Program EKOŠKOLA**

Mezinárodní program EKOŠKOLA spojuje environmentální výchovu na

škole s praktickými kroky vedoucími k ekologizaci jejího provozu. Možnost zapojení do programu je tradiční součástí nabídky SEV DIVIZNA školám. Při jeho naplňování úzce spolupracujeme s celorepublikovým koordinátorem TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú., Praha.

Naše středisko tento program koordinuje v Libereckém kraji již dvanáctým rokem. V roce 2018 bylo v projektu zapojeno celkem 11 škol. ZŠ Švermova, Liberec a ZŠ Kaplického, Liberec obhájila svůj titul Ekoškola a mohou ho užívat další 4 roky, společně s vlajkou a logem Ekoškola. Program EKOŠKOLA je nabízen i mateřským školám. EKOŠKOLKY pomáhají dětem, učitelům a rodičům udělat ze školky příjemnější, demokratičtější a přírodě bližší místo k životu. V Libereckém kraji byly zapojeny 3 mateřské školky, v roce 2018 jsme přivítali novou školku ze ZŠ a MŠ Josefův Důl. Program EKOŠKOLA podpořil Liberecký kraj.

- **Program Škola pro udržitelný život**

Posláním programu Škola pro udržitelný život (ŠUŽ), který vyhláše SEVER Horní Maršov, je vzdělávání dospělých v oblasti komunitního plánování a zapojení žáků a veřejnosti do konkrétních akcí zlepšujících životní prostředí.

Žáci těchto škol spolu s učiteli, rodiči a dalšími partnery přemýšlejí o tom, co mohou udělat pro udržitelnější rozvoj své obce nebo čtvrti. Spolu pak postupně realizují navržené změny a tím mění k lepšímu místo, kde žijí a studují.

V Libereckém kraji program koordinuje SEV DIVIZNA, které zároveň nabízí školám i odbornou asistenci při plánování a realizaci jejich projektů.

V rámci programu ŠUŽ v roce 2018 se mohly školy zapojit do několika projektů. V Libereckém kraji si školy vybraly projekt Mistrři kolegiální podpory - práce s kolegiální podporou a místně zakotveným učením. Byly to tři školy v Liberci - ZŠ Ostašov, ZŠ Lesní a ZŠ a MŠ Barvířská, dále ZŠ, ZUŠ a MŠ Frýdlant a ZŠ a ZUŠ Jablonné v Podještědí.

SEV DIVIZNA pro veřejnost

SEV DIVIZNA i v roce 2018 na pořádání akcí tradičně spolupracovala s oddělením marketingu, zoologickým a technickým oddělením, Kulturním centrem Lidové sady a dalšími složkami Zoo Liberec.

V roce 2018 byla organizátorkou Dne Země, tentokrát na téma kampaně „Silent Forest“, a Světového dne zvířat. Obě akce proběhly v areálu zoo. Na Den Země přišlo 21. dubna 3 930 návštěvníků, na Den zvířat 6. října 3 121 návštěvníků. Cílené byly hlavně na rodiče s dětmi.

Na začátku července se uskutečnil zootábor pro děti zaměstnanců, který měl v SEV DIVIZNA své zázemí. Mladší děti tradičně využívaly pro táborový program prostory zoo a Lidových sadů, starší děti měly tábor turistický.

Ve spolupráci probíhají i další akce zoologické zahrady, které SEV DIVIZNA přímo neorganizuje, ale podílí se na přípravě či pomáhá s jejich průběhem.

SEV DIVIZNA se také každoročně významnou měrou podílí na vědomostní soutěži pro žáky II. stupně ZŠ a víceletých gymnázií s názvem ZooRiskuj.

V roce 2018 to bylo 77 týmů, celkem 231 žák z 22 zúčastněných škol.

FINANČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2018

Celkové neinvestiční výdaje/náklady 2018 - 5,021.049,37

Příjmy/výnosy z vlastní činnosti 2018 - 568.200,70

Dotace, příspěvky, dary 2018 - 4,458.963,91

Příjmy/ výnosy 2018 - 5,027.164,61

Personální zajištění

Dědková Lenka, Havle Leoš, Hnidová Petra (do 31.5. 2018 - odchod na mateřskou dovolenou), Hudcová Alice (od 1.9. 2018 - návrat z mateřské dovolené), Kočí Aleš, Krupová Jana, Nováková Miroslava, Pecinová Kateřina, Staňová Jolana, Šafaříková Zuzana, Štajnerová Eva, Vohánková Marcela - externí spolupracovník

Poděkování patří všem, kteří pomáhali zrealizovat naše akce:

• spolupracující organizace:

AOPK ČR - Správa CHKO, Celní správa ČR, FAUNUS z.s.; Chráníme mořské želvy, Kola pro Afriku o.p.s.; Lesy ČR, s.p. - Krajský inspektorát Liberec; Liberecký kraj - resort životního prostředí a zemědělství; Lipka Brno; Městské lesy Liberec, p.o.; Ministerstvo životního prostředí České republiky; Semínko země, z.s., SEV Český ráj, SEVER - Horní Maršov; SSEV Pavučina a její členové; Střevlík, Svobodná hra, Technická univerzita Liberec; TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú., The Kukang Rescue, Tierpark Zittau a další, MŽP a ČIŽP a zoologické zahrady zapojené do projektu Vzdělávání zoopedagogů; kolegyně a kolegové ze Zoo marketinku.

• jednotlivci:

Bartošová Lucie, Bliml Jiří, Boučková Magdaléna, manželé Broukalovi, Daniš Petr, Danišová Justina, Foitová Ivona, Formanová Dominika, Fučí-

ková Anna, Gdulová Hana, Grůňová Markéta, Hanel Jan, Hawel Tomáš, Hřibová Lenka, Jašková Nad'a, Jáčová Eliška, Javůrek Alois, Jiříšťa Lubomír, Kohoutová Alice, Komrzý Tomáš, Korvasová Hana, Korytář Tomáš, manželé Kulichovi, Kvapil Petr, Mašková Eva, Medlíková Olga, Modrá Jana, Nováková Kristýna, Nováková Šárka, Nováčková Helena, Pleskač Jan, Posolda Milan, Preisler Vít, Příplatová Lenka, Pudil Martin, Roubičková Adéla, Rotterová Johana, Řepík Michal, Řezníčková Jitka, Skalová Hana, Smrčka Jan, Sobotková Dana, Svobodová Hana, Stárková Andrea, Šťastná Daniela, Tesařová Barbara, Vacek Tomáš, Vlková Jana, Toušková Blanka a mnoho dalších.

• zvláště děkujeme:

Kolegům a dobrovolníkům ze Zoo Liberec za všestrannou pomoc a podporu.

SEV DIVIZNA

*Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec
Lidové sady 425/1
Liberec 1, 460 01*

Telefony:

487 377 146 nebo 482 712 982

www.divizna.eu

Seminář Nové cesty pro pedagogy v Sedmihorkách / foto: SEV DIVIZNA

Výukový program Kde bydlí žížaly / foto: SEV DIVIZNA

Kulturní a společenské centrum Lidové sady v roce 2018

V průběhu roku 2018 bylo v Lidových sadech uspořádáno celkem 436 pořadů a akcí pro 56 297 návštěvníků.

Areál Dětského koutku navštívilo za 170 provozních dnů 21 463 návštěvníků a Vyhlídkovou věž Lidových sadů celkem 1 035 návštěvníků.

Taneční kurzy pro dospělé absolvovalo 118 osob a hudební kurzy 348 žáků.

ROK 2018 - evidovaná účast	akce	návštěvníci
vlastní pořady a akce	200	21 465
pořady projektu Lidové sady dětem	52	6 654
akce Restaurace Formanka	39	1 687
pronájmy a další využití prostor	145	26 491
CELKEM	436	56 297

ROK 2018 - neevidovaná účast	akce	návštěvníci
ostatní akce - volby 2018, vlastní akce (školení, setkávání zaměstnanců s ředitelem apod.)	19	x
taneční kurzy	x	118
hudební kurzy	x	348
areál Dětského koutku	x	21 463
vyhlídková věž Lidových sadů	x	1 035
CELKEM	455	79 261
zrušené a odvolané akce	51	x

Areál Dětského koutku

Stanovená provozní doba areálu je vždy plánována od 15. 4. do 15. 10. V roce 2018 byl provoz zahájen 14. 4. a ukončen 21. 10. a podle meteorologických podmínek byl v provozu celkem 170 dnů. Areál navštívilo celkem 21 463 lidí, z toho 10 210 dětí, 9 901 dospělých a 1 352 osob se zvýhodněným vstupným - školní skupiny, senioři.

Vyhlídková věž Lidových sadů

Vyhlídková věž je otevřena celoročně a za rok 2018 ji navštívilo celkem 1 035 evidovaných návštěvníků, z toho 779 dospělých a 256 osob za zvýhodněné vstupné (děti nad 10 let, studenti, senioři). Mimo tyto evidované návštěvníky byla věž také v provozu v rámci jiných akcí - Dny evropského dědictví, školní výlety v rámci projektu Lidové sady dětem, vernisáže výstav - během těchto akcí ji navštívilo mnoho dalších návštěvníků.

Kurzovní činnost

Během roku byly vyhlášeny 4 kurzy společenského tance pro dospělé (2 kurzy pro začátečníky a 2 kurzy pro pokročilé) ve spolupráci s tanečním mistrem Vlastimilem Čermákem. Tyto kurzy absolvovalo 59 párů - 118 osob. Zároveň byly vyhlášeny podzimní taneční kurzy pro mládež, ale pro velmi malý zájem kurzy nebyly nakonec otevřeny. Dále úspěšně pokračujeme v pořádání pravidelných tanečních setkání pod názvem Tančírna.

V tomto roce u nás opět probíhaly hudební kurzy pod vedením hlavní lektorky Zuzany Kubelkové a dalšími lektory. Kurzy byly otevřeny pro nástrojové obory (dechové nástroje, sopránová zobcová flétna, altová zobcová flétna, příčná flétna, saxofony, klarinet), souborová hra, klavír, keyboard, kytary, hudební kroužek pro děti předškolního věku Halekálci. Kurzy probíhají ve dvou semestrech:

2. pololetí 2017/2018 - 02/2018 - 06/2018 - 12 lektorů a 159 žáků

1. pololetí 2018/2019 - 09/2018 - 01/2019 - 15 lektorů a 189 žáků

Projekt Lidové sady dětem

Tento projekt nabízí mateřským a základním školám pořady a kulturní akce, které se konají v době vyučování, a to na základě jejich vlastního výběru z námi předložené nabídky. Tato nabídka je pestrá, obsahuje vzdělávací a hudební pořady, pantomimu, loutkové či muzikálové pohádky. V měsících květen a červen nabízíme školkám a školám možnost strávení celodenního školního výletu v Lidových sadech. Výlet zahrnuje pohádkové představení dle připravené nabídky, výstup na vyhlídkovou věž, prohlídku zoologické zahrady a návštěvu Dětského koutku. Tato nabídka je velmi oblíbená nejen mezi libereckými, ale i vzdálenějšími školami.

Výstavní činnost

Výstavy probíhají v prostorách Experimentálního studia, Galerie na balkóně a Vyhlídkové věže. O prostory je velký zájem z řad fotografů a výtvarníků, neboť v Liberci existuje jen málo prostor vyhovujících k pořádání takovýchto výstav. Výstavní činnost vhodně doplňuje celkovou činnost Lidových sadů, a tak návštěvníci mohou zhlédnout zajímavé a inspirativní výstavy.

Budova Lidových sadů - únor 2018 / foto: K. Novotný

OpenAir Úča musí pryč / foto: K. Novotný

Leden, únor

Experimentální studio a předsálí, Vyhlídková věž

Jiří Stanislav, Bořek Vysušil: Horolezecká nostalgie - černobílá fotografie

Galerie na balkóně

Ondřej Kači: Svět ticha - černobílá fotografie

Březen, duben

Experimentální studio a předsálí, Galerie na balkóně

Jiří Mikoláš: Černobílý svět a Svítání - fotografie

Vyhlídková věž

Jan Pikous ml.: Tiché toulání - fotografie

Květen, červen

Experimentální studio a předsálí, Galerie na balkóně, Vyhlídková věž

24HourProject - mezinárodní fotografický projekt

Výběr fotografií z mezinárodního fotografického projektu ze dne 7. dubna 2018 z Prahy a Brna.

Autoři: Tomáš Bonhard, Jiří Havrda, Jana Hunterová, Tomáš Loukota, Roman Machek, Eva Mořická, Gabriela Řeháková, Markéta Taterová, Lada Válková

Červenec, srpen

Galerie na balkóně, Vyhlídková věž

Vladimír Hanzl: Sochy a krajina - fotografie

Září, říjen

Experimentální studio a předsálí, Galerie na balkóně

Jizerský fotoklub Hejnice - fotografie

Vyhlídková věž

Jan Ciglbauer: Severy - fotografie

Listopad, prosinec

Experimentální studio a předsálí

Z tvorby klientů Jedličkova ústavu v Liberci: Malujeme taky - obrazy

Galerie na balkóně

Z tvorby klientů terapeutické dílny Domova Raspenava: S radostí - grafika

Vyhlídková věž

Eva Kákonová (klientka terapeutické dílny Domova Raspenava) pastely, grafika

Výstavy v Pavilonu žiraf Zoo Liberec

Leden - červen

Pavel Stejskal - černobílé fotografie zvířat ze Zoo Liberec

Červenec - Prosinec

Ateliér Ba - Ka - May Liberec: Portréty zvířat z naší zoo - pastely

59. a 60. koncertní sezóna komorní hudby

Závěr 59. sezóny - 6 koncertů pro 128 předplatitelů a 69 návštěvníků.

Zahájení 60. sezóny - 4 koncerty pro 116 předplatitelů a 45 návštěvníků.

Uskutečněné koncerty v roce 2018:

5. koncert 59. sezóny: 11. ledna 2018

Kristina Fialová - viola, Martin Kasík - klavírní doprovod

6. koncert 59. sezóny: 1. února 2018

Praga Camerata

Specifikou tohoto tělesa je, že jeho členové jsou vynikajícími instrumentalisty - hráči, kteří se věnují většinou pouze komorní hudbě.

7. koncert 59. sezóny: 1. března 2018

Pražské Komorní Trio

Robert Pacourek - klarinet a umělecký vedoucí souboru, Tomáš Stražil - violoncello a Michal Rezek - klavír

8. koncert 59. sezóny: 5. dubna 2018

Jitka Čechová - klavír a Jan Páleníček - violoncello

9. koncert 59. sezóny: 10. května 2018

Bennewitzovo Kvarteto

Jakub Fišer - 1. housle, Štěpán Ježek - 2. housle, Jiří Pinkas - viola, Štěpán Doležal - violoncello, hostem klavírista Stanislav Gallin

10. koncert 59. sezóny: 13. června 2018

Barbora Trnčíková - zobcová flétna, Kristýna Donovalová - klavírní doprovod

koncert mladých interpretů

1. koncert 60. sezóny: 13. září 2018

Atlantis Collegium

Jitka Jiříčková a Lukáš Beran - housle, Renata Machačová - viola, Jan Sládeček - violoncello, Pavel Klečka - kontrabas, umělecký vedoucí Vítězslav Podrazil - cembalo

Ples v pyžamu / foto: K. Novotný

Wohnout / foto: Vlad'ka Štrynclová

Pokáč / foto: M. Kadlec

2. koncert 60. sezóny: 4. října 2018

Miroslav Sekera - klavír

3. koncert 60. sezóny: 1. listopadu 2018

Sedláčkovo Kvarteto

Michal Sedláček - 1. housle, Jan Maceček - 2. housle, Vít Kubík - viola,
Karel Chudý - violoncello

4. koncert 60. sezóny: 5. prosince 2018

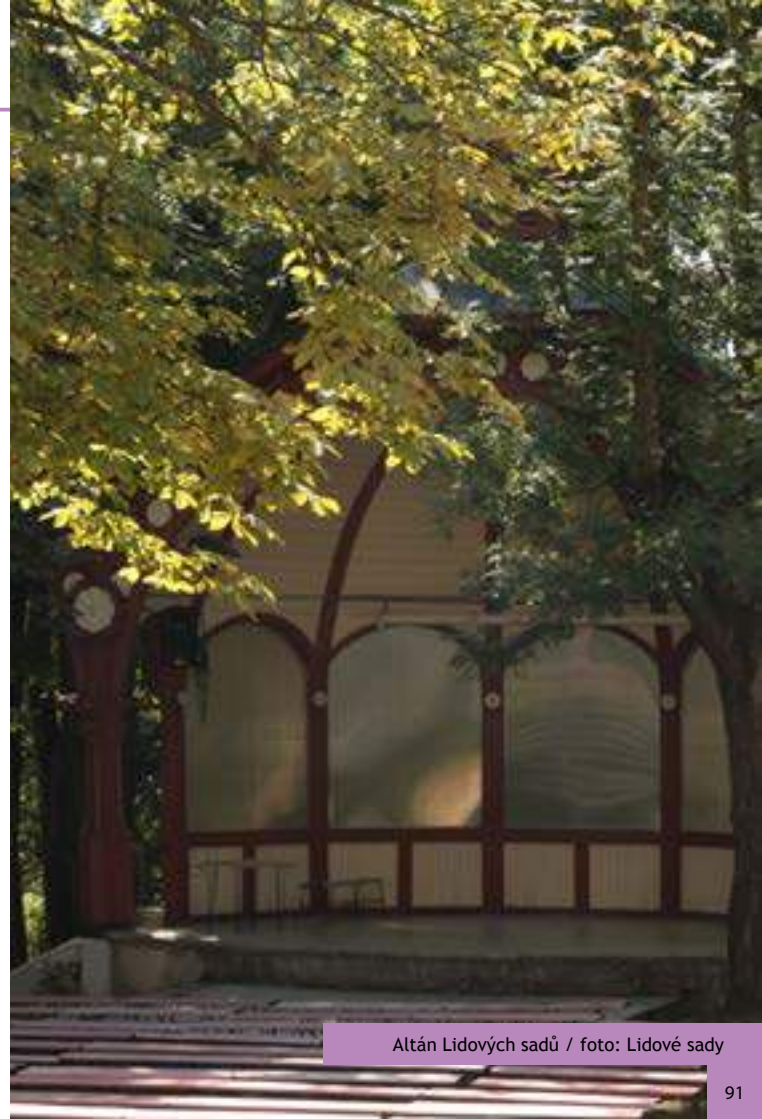
Kristina Vocetková - violoncello, Jan Vojtek - klavírní doprovod

Výběr zajímavých vlastních pořadů a akcí v roce 2018:

- 10. 2. XIII. PLES ZOO LIBEREC ve stylu Českého lva
aneb Večer filmových převleků
- 21. 2. RADŮZA
- 17. 3. VELIKONOČNÍ DÍLNY - tvůrčí dílny pro celou rodinu
- 19.-25. 3. JEDEN SVĚT 2018
festival dokumentárních filmů s tematikou lidských práv
- 29. 3. PLES V PYŽAMU
- 26. 4. DIVADLO SKLEP: BESÍDKA 2018
- 27. 4. PŘEDČARODĚJNICKÝ REJ - čarodějná stezka odvahy,
pohádka, taneční rej, lampiónový průvod,
upálení čarodějnice,
opékání špekáčků
- 21. 5. JANEK LEDECKÝ - OpenAir
- 29. 5. DRUHÁ TRÁVA & MICHAL PAVLÍČEK - OpenAir
- 14. 6. DIVADLO VERZE: ÚČA MUSÍ PRYČ! - OpenAir
- 17. 6. FROZENFEST - OpenAir multižánrový festival

-
- léto LETNÍ KINO - OpenAir promítání filmů
27.-31. 8. TÝDEN S POHÁDKOU
OpenAir pohádkové odpoledne pro nejmenší
5. 10. VLTAVA
23. 10. THOM ARTWAY
9. 11. WOHNOUT - Máme na míň Tour 2018
16. 11. POKÁČ - Pokáčovo Podzim 2018 Tour
20. 11. ZEMĚTŘESENÍ - koncert s Alešem Brichtou
24. 11. PŘEDVÁNOČNÍ DÍLNY
12. 12. DAN BÁRTA & ILLUSTRATOSPHERE
20. 12. DIVADLO VERZE: MESIÁŠ
21. 12. STO ZVÍŘAT
speciální předvánoční koncert pro celou rodinu
27. 12. HOP TROP

Vladimíra Štrynclová
vedoucí střediska KSC Lidové sady
Lidové sady 425/1, Liberec 1
www.lidovesadyliberec.cz

Altán Lidových sadů / foto: Lidové sady

Zoo Liberec děkuje svým významným partnerům

 Liberec

nadace
PRECIOSA

ČESKÁ
spořitelna

NADACE ČEZ

SKUPINA ČEZ

FISCHER
GALVANO-PLAST

CERBEROS

Výroční zpráva 2018. Vydala: Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace, květen 2019
Neprodejné.

Foto na obálce: majna Rothschildova, autor: J. Volný